

“İzolasyonizm”, Sol ve Sağ¹

Murray N. Rothbard

Çeviren: Ünsal Çetin

Liberal Düşünce, Cilt 14, Sayı 56, Güz 2009, s. 141-171

“İzolasyonizm” Amerika’nın İkinci Dünya Savaşı’na katılmasına muhalif olanlara atfen kullanılmak amacıyla karalayıcı bir terim olarak icat edilmiştir. “İzolasyonist” kelimesi çoğunlukla, bir anlayışın yalnızca kendisiyle benzer fikre sahip ama sakıncalı görülen kişi ve organizasyonlar nedeniyle yanlış görülmesi yoluyla (guilt-by-association), Nazi taraftarlarını kastetmek için kullanıldığından, genel itibarıyla olumsuz bir anlama ilâveten “sağ kanat” anlamını da kazanmıştır. Aktif bir şekilde Nazi taraftarı olmasalar da, “izolasyonistler,” kültürlü, görmüş geçirmiş, yerküre üzerinde Amerikan seferini (*crusading*) destekleyen *insancıl* “enternasyonalistler”e karşı olarak, en azından dar fikirli, çevrelerindeki dünyadan bihaber kara cahildirler. Son on yılda, tabii ki, savaş karşıtı güçler “solcu” addedilmektedirler, ve Lyndon Johnson’dan Jimmy Carter’a kadar müdahaleciler ve onların takipçileri hiç durmadan “izolasyonist” veya en azından “neoizolasyonist” etiketini bugünün sol kanadına iliştiirmeye çalışmaktadırlar.

Sol mu sağ mı? Birinci Dünya Savaşı süresince, savaş karşıtları, saflarına liberteryen ve *laissez-faire* kapitalizmi savunucularını da dâhil etmelerine rağmen, tıpkı şimdiki gibi, “solcular” olarak acımasızca saldırıya uğradılar. Aslında, yüzyılın sonunda Amerika’nın İspanya ile savaşına ve Filipin ayaklanmasını bastırma amaçlı Amerikan savaşına karşı ana muhalefet, “Anti-Emperyalist Birliği”ni kuran, sosyolog ve iktisatçı

¹ Murray N. Rothbard’ın “For a New Liberty: The Libertarian Manifesto” isimli kitabının “War and Foreign Policy” alt başlıklı 14. Bölümüdür. Bkz. <http://mises.org/books/newliberty.pdf> -ç.n.

William Graham Sumner ve Bostonlu tâcir Edward Atkinson gibi, *laissez-faireci* liberaller idi. Dahası, Atkinson ve Sumner 18. ve 19. Yüzyıl klâsik İngiliz liberallerinin ve özellikle de "Manchester Okulu"ndan Richard Cobden ve John Bright gibi *laissez-faire* "aşırıları"ın büyük geleneğine tam olarak dâhil idiler. Cobden ve Bright Britanya'nın kendi dönemlerindeki her savaşına ve dış politik müdahalelerine şiddetle muhalefet edilmesine liderlik ettiler ve Cobden, çabalarından dolayı, bir "izolasyonist" değil ama "Enternasyonal Şahıs"² olarak tanınıyordu. 1930'ların sonlarındaki karalama kampanyasına kadar, ulus devletin büyümesine karşı çıkan ve barışı, serbest ticareti, serbest göçü ve bütün milletlerden insanlar arasındaki barışçıl kültürel mübadeleyi destekleyen savaş karşıtları gerçek "enternasyonalistler" addedildiler. Dış müdahale sadece savaşın uluslararasılığı anlamında "enternasyonel"dir: cebir (*coercion*), ister güç kullanma tehdidi ister askerî birliklerin doğrudan doğruya manevrası ile olsun, daima bir ulus ile diğeri arasındaki hudutları aşacaktır.

"İzolasyonizm" bir sağ kanat anlamına sahiptir; "nötralizm" ve "barışçıl birarada yaşama" ise sol kanat anlamına. Fakat, onların özü aynıdır: savaşa ve ülkeler arasındaki politik müdahalelere karşıtlık. İster 18. ve 19. Yüzyıllar'ın klâsik liberalleri, Birinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş'ın "solcuları" ister İkinci Dünya Savaşı "sağcılarını" olsun, savaş karşıtı güçlerin konumu iki yüzyıldır budur. Bu müdahalecilik karşıtları, sadece birkaç vak'ada harfî harfîne "izolasyon"u desteklediler: onların genel itibariyle savundukları şey, barışçıl ticaret, yatırım ve bütün ülkelerin vatandaşları arasında alış-veriş hürriyeti anlamındaki ekonomik ve kültürel uluslararasılıkla birlikte, başka devletlerin işine/ilişkilerine karışmama siyaseti idi. Ve bu liberteriyen konumun da esasıdır.

Hükümeti Sınırlandırmak

Liberteriyenler yeryüzündeki bütün Devletlerin ilgasını ve şimdiki hâlde hükümetler tarafından başarısızlıkla arzedilen meşru hizmetlerin (polis, yargı, v.b.) serbest piyasa vasıtasıyla sunulmasını savunurlar. Liberteriyenler özgürlüğü doğal bir insan hakkı olarak ve, sadece Amerikalılar için değil ama, bütün milletler için savunurlar. Bu nedenle, tamamı itibariyle liberteriyen bir dünyada hiçbir "dış politika" *var olmayacaktır*, çünkü hiçbir Devlet, belirli bölgeler üzerinde bir cebir tekeline sahip hiçbir hükümet var olmayacaktır. Fakat, bir ulus devletler dünyasında yaşadığımızdan ve bu sistemin yakın gelecekte ortadan kaybolması ihtimâli çok az olduğundan, Devletlerce hükmedilen günümüz dünyasında liberteriyenlerin dış politikaya yönelik tutumu nedir?

Devletlerin infisahını askıya alarak, liberteriyenler hükümetin yetki alanını bütün veçheleriyle ve mümkün olduğunca *sınırlandırmayı*, daraltmayı isterler. Daha önce, bu özelleştirme (*de-statizing*) ilkesinin, hedefin hükümet rolünü reddetmek ve hür insanların, bilhassa serbest piyasa ekonomisinde, barışçıl karşılıklı etkileşim vasıtasıyla gönüllü ve kendiliğinden faaliyetlerine bütünü itibariyle izin vermek ol-

² Bkz. William H. Dawson, *Richard Cobden and Foreign Policy* (London: George Allen and Unwin, 1926).

duğu, muhtelif önemli “dâhili” sorunlarda nasıl işleyebileceğini göstermiştik. Dış ilişkilerde hedef aynıdır: hükümetin diğer hükümetlerin veya diğer ülkelerin ilişkilerine müdahale etmesini engellemek. Politik “izolasyonizm” ve barışçıl birarada yaşama –diğer ülkeler üzerinde tesirde bulunmaktan kaçınmak– şu hâlde, yurtiçinde *laissez-faire* politikaları için tahrikte bulunmanın liberteryen tamamlayıcısıdır. Fikir, hükümeti, yurtiçinde zincirlemeye çalıştığımız gibi, dışarıdaki faaliyetlerinde de zincirlemektir. İzolasyonizm ve barışçıl birarada yaşama hükümeti yurtiçinde sert bir şekilde sınırlandırmanın dış politikadaki tamamlayıcı parçasıdır.

Belirli bir biçimde, günümüzde dünyanın toplam kara sahası muhtelif Devletler arasında ifraz edilmiştir, ve her bir kara sahasına bu bölge üzerinde cebir kullanma tekeline sahip merkezî bir hükümet tarafından hükmedilmektedir. Şu hâlde, Devletlerarası ilişkilerde liberteryen hedef, her Devletin istibdatının *en azından* onun kendi yönetim alanı ile sınırlandırılması amacıyla, bu Devletlerin her birini zorbalıklarını başka ülkelere genişletmekten alıkoymaktır. Zira, bir liberteryen bütün özel bireyle-re karşı Devlet saldırısı alanının mümkün olduğu kadar azaltılmasıyla ilgilenir. Uluslararası ilişkilerde bunu yapmanın tek yolu, her ülke halkının kendi Devletlerini, faaliyetlerini tekelleştirdikleri alanlarla sınırlandırmaları ve başka Devletlere veya onların uyruklarına karşı saldırmamaları için baskı altına almalarıdır. Sözün kısası, liberteryenin amacı var olan bir Devleti mümkün olduğu kadar küçük bir kişilik ve mülkiyet istilası derecesi ile sınırlandırmaktır. Ve bu savaştan bütünüyle kaçınılması anlamına gelir. Her Devletin yönetimi altındaki halk “kendi” farklı Devletlerini, bir diğerine saldırmamak veya eğer bir çatışma patlak verirse, fiziken mümkün olduğu kadar hızla bu çatışmadan geri çekilmek için baskı altına almalıdır.

Bir süreliğine, iki farazî ülkeden ibaret bir dünyayı varsaymamıza izin verin: Grustark ve Belgravya. Her biri kendi Devleti tarafından yönetilir. Eğer Grustark hükümeti Belgravya topraklarını işgal ederse ne olur? Liberteryen bakış açısına göre, çok geçmeden iki tane şer vak’ası gerçekleşir. Önce, Grustark ordusu Belgravya hükümetinin işlemiş olabileceği hiçbir suça iştirak etmemiş masum Belgravya sivillerini katletmeye başlar. Şu hâlde, savaş kitle katliamıdır ve çok sayıda insanın hayat ve kendi varlığına sahip olma haklarının bu muazzam işgali sadece bir suç değil ayrıca, liberteryene göre, en büyük suçtur. İkincisi, bütün hükümetler gelirlerini zorunlu vergilendirme hırsızlığından elde ettiği için, askeri birliklerin bir seferberliği ve harekâtı ister istemez Grustark’daki vergi cebrinde bir artışı gerektirir. Her iki nedenle –Devletlerarası savaşların kaçınılmaz surette hem kitle katliamını hem de vergi cebrinde bir artışı gerektirmesinden dolayı, liberteryen savaşa karşı çıkar. Nokta.

İşler eskiden hep böyle değildi. Ortaçağlar boyunca savaşların kapsamı çok daha sınırlı idi. Modern silâhların yükselişinden önce, askeri teçhizat o denli kısıtlı idi ki, hükümetler zorbalıklarını rakip hükümetlerin *orduları* ile sıkı bir şekilde sınırlandırabilirdi –ve sık sık *sınırladılar*. Vergi cebrinin arttığı doğrudur, fakat en azından,

masum insanların kitlesel katli yoktu. Ateş gücü, şiddeti çarpışan tarafların orduları ile sınırlandırmaya yetecek kadar düşük olmakla kalmadı, ayrıca modern dönem öncesinde, kaçınılmaz bir şekilde belirli bir karasal sahanın bütün sakinleri adına konuşan hiçbir merkezî ulus devlet yoktu. Eğer bir grup kral veya baron birbirleriyle savaşırlarsa, bölgedeki herkesin adanmış bir taraftar olma zorunluluğu hissedilmedi. İlâveten, kendi farklı hükümdarlarının esiri, zorla askere alınmış kitle orduları yerine, ordular kiralanmış küçük ücretli asker takımlarıydılar. Çoğunlukla, halkın gözde bir eğlencesi (sport) şehir surlarının güvenli bir yerinden, muharebeyi izlemektir ve savaş bir tür spor müsabakası addediliyordu. Fakat merkezileşen Devlet ve modern kitle imha silâhlarının yükselişi ile birlikte, mecburî askerlik yapanlardan müteşekkil ordulara ilâveten, sivillerin katledilmesi de Devletlerarası savaşın hayatî bir önem taşıyan kısmı hâline geldi.

Muhtemel liberteryen muhalefete rağmen, savaşın patlak verdiğini varsayalım. Açıktır ki, liberteryen konum, savaş devam ettiği müddetçe, masum sivillere saldırı kapsamının mümkün olduğunca daraltılması olmalıdır. Eski moda uluslararası hukuk bu hedefi başarmak için iki mükemmel araca sahipti: "savaş yasaları" ve "tarafsızlık yasaları" veya "tarafsızların hakları." Tarafsızlık yasaları bir savaşı, savaşmayan Devletlere ve özellikle başka ulusların insanlarına saldırmaksızın, savaşan Devletlerin kendileriyle sınırlı tutmak için tasarlanmışlardı. "Denizlerin serbestliği" veya düşman ülkeyle tarafsız ticareti engellemek isteyen savaşan Devletlerin hakları üzerine sert sınırlandırmalar benzeri, eski ve artık unutulmuş Amerikan ilkelerinin önemi buradan kaynaklanır. Liberteryen, kısacası, tarafsız Devletleri herhangi bir Devletlerarası çatışmada tarafsız *kalmak*, ve savaşan Devletleri tarafsız vatandaşların haklarına bütünüyle riayet etmek için ikna etmeye çalışır. "Savaş Yasaları," kendi paylarına, savaşan Devletlerce kendi farklı ülkelerindeki sivilin haklarının işgalini mümkün olduğunca sınırlandırmak için tasarlandılar. Britanyalı hukukçu F. J. P. Veale'nin ifade ettiği gibi:

Bu kanunun temel ilkesi, medenî insanlar arasındaki husumetlerin bilfiil çarışan silâhlı kuvvetler ile sınırlandırılması gerektiği idi... bu kanun, savaşçıların yegâne görevinin birbirleriyle savaşmak olduğunu ve dolayısıyla sivil halkın askerî operasyonların kapsamından hariç tutulması gerektiğini vazederek, savaşçılar ile sivil halk arasında ayırım yaptı.³

Cephe hattında olmayan bütün şehirlerin bombardımanını yasaklayan tadil edilmiş şekliyle, bu kural, Britanya İkinci Dünya Savaşı'nda sivilin stratejik bombardımanını başlatıncaya kadar, yakın yüzyıllardaki Batı Avrupa savaşlarında sabit kalmaya devam etti. Şimdi ise, tabii ki, sivilin yok edilmesine dayanan modern nükleer savaşın tam da doğası nedeniyle, bütün bu anlayış nadiren hatırlanır.

Farazî Grustark ve Belgravya örneğimize geri dönelim, Grustark'ın Belgravya'yı işgal ettiğini ve bu anda bir üçüncü hükümetin, "Duvardavya'nın, Belgravya'yı

³ F. J. P. Veale, *Advance to Barbarism* (Appleton, Wisc.: C. C. Nelson Publishing Co., 1953), s. 58.

"Grustarkyalı saldırısına" karşı savunmak amacıyla savaşa atıldığını farzedelim. Bu hareket mâkul bir mazerete dayanır mı? İşte bu, gerçekten de, 20. Yüzyıl "kolektif güvenlik" kötücül teorisinin başlangıcıdır. Fikir şudur; bir hükümet diğerine "saldırdığı" zaman, "mağdur" Devleti savunmak için bir araya gelmek diğer dünya hükümetlerinin ahlâki mükellefiyetidir.

"Saldırıya" karşı bu kolektif güvenlik anlayışında birkaç ölümcül kusur vardır. Birincisi, Duvardavya ya da başka bir Devlet kavgaya atıldığında, bizzat kendilerinin saldırı kapsamını genişletmeleri ve şiddetlendirmeleridir, çünkü, (1) âdil olmayan bir şekilde Grustarklı sivil kitleleri katletmektedirler ve (2) Duvardavya vatandaşları üzerindeki vergi cebrini arttırmaktadırlar. Dahası, (3) Devletlerin ve uyrukların yakından tespit edilebildiği bu çağda, Duvardavya bu suretle Duvardavyalı sivilleri Grustark bombardıman uçakları ve roketleri tarafından misillemeye açık bırakır. Böylece, Duvardavya hükümetinin savaşa katılımı, hükümetin koruduğu *farzedilen* Duvardavya vatandaşlarının bizzat hayatları ve mülkiyetlerini tehlikeye atar. Nihayet (4) Duvardavyalı vatandaşların zorunlu askerlik-köleleştirilmesi genellikle pekişecektir.

Eğer bu türden "kolektif güvenlik" bütün Duvardavyalıların her yerel ihtilâfa atılması ve onları tırmandırması ile beraber, gerçekten de dünya çapında uygulanacak olur ise, her yerel çatışma çok geçmeden küresel bir çatışma seviyesine yükseltilir.

Kolektif güvenlik anlayışında bir hayati kusur daha vardır. Bir savaşa "saldırı"yı durdurmak için girme fikri bir *bireyin* diğeri üzerine saldırısına dayanan açık bir benzetmedir. Smith, Jones'ı döverken -ona saldırırken- görülür. Hemen sonra, hemen yakındaki polis mağdur Jones'un savunması için hamleder; onlar "polis gücü"nü saldırıyı durdurmak için kullanırlar. Bu mitin peşinde, örneğin, Başkan Truman, Amerika'nın Kore Savaşı'na girişine bir "polis gücü," "saldırı"yı püskürtme amaçlı kolektif bir BM girişimi olarak atıfta bulunmakta ısrar etmiştir.

Fakat "saldırı" ancak bireysel Smith-Jones seviyesinde, tam da "polis gücü" teriminin ifade ettiği gibi, bir anlam ifade eder. Bu terimler herhangi bir Devletlerarası seviyede hiçbir anlama gelmez. Öncelikle, gürdük ki, bir savaşa giren hükümetler, bu suretle, kendileri masum sivillere karşı saldırgan olurlar; gerçekten de, kitlelerin kâtili hâline gelirler. Bireysel harekete yönelik *doğru* benzetme şu olabilir; Smith, Jones'ı döver, polis Jones'a yardım etmek için hemen harekete geçer, ve Smith'i tutuklama çabası esnasında, polis bir şehir bölgesini bombalar ve binlerce insanı katleder, veya makineli tüfek ateşini masum bir kalabalığa püskürtür. *Bu* çok daha doğru bir benzetmedir, zira bu savaşan bir hükümetin yaptığı şeydir, ve 20. Yüzyıl'da o bunu muazzam bir seviyede yapmaktadır. Fakat, bu şekilde hareket eden herhangi bir polis biriminin *kendisi*, çoğunlukla hadiseyi ilk başlatan Smith'den çok daha fazla, suçlu bir saldırgan hâline gelir.

Ancak, bireysel saldırıya benzetmede başka bir ölümcül kusur daha vardır. Jones'ı dövdüğünde veya onun mülkiyetini çaldığında, Smith'i kurbanının şahsına veya mülkiyet hakkına saldıran kişi olarak teşhis edebiliriz. Fakat, Grustark Devleti Belgravya Devleti'nin topraklarını işgal ettiğinde, "saldırı"ya bir benzetme yolu ile atıfta bulunmak müsaade edilemezdir. Liberteryene göre, hiçbir hükümetin belirli bir karasal sahada herhangi bir mülkiyet veya "egemenlik" hakkı için haklı bir talebi olamaz. Bu nedenle, Belgravya Devleti'nin kendi toprakları için talebi Bay Jones'ın kendi mülkiyeti için talebinden tamamen farklıdır. (Her ne kadar tahkikat esnasında Jones'ın talebinin hırsızlık nedeniyle gayri meşru olduğu ortaya çıkabilir ise de.) Hiçbir Devlet herhangi bir meşru mülkiyete sahip değildir; topraklarının bütünü bir çeşit saldırının ve cebren zaptetmenin sonucudur. Bu yüzden, Grustark Devleti'nin işgali mecburen hırsızlar ve saldırganların iki grubu arasındaki bir muharebedir: yegâne sorun her iki tarafın masum sivillerinin hiçe sayılmalarıdır.

Hükümetler üzerine bu genel ikaz bir yana, sözde "saldırgan" Devlet sık sık "mağdur"u üzerinde bir hayli akla yatkın bir talebe sahiptir; akla yatkın, yani, ulus devlet sisteminin bağlamı içinde. Grustark'ın Belgravya sınırını aştığını, çünkü Belgravya'nın bir yüzyıl önce Grustark'ı işgal edip, onun Kuzeydoğu vilayetlerini zaptettiğini varsayalım. Bu vilayetlerin sakinleri kültürel, etnik ve dil bakımlarından Grustarklıdır. Grustark artık nihayet akran Grustarklılar ile tekrar birleşebilmek amacıyla işgale girer. Sırası gelmişken, bu durumda, her iki hükümeti de savaştıkları ve sivil-leri öldürdükleri için kınamasına rağmen, liberteryen, daha âdil veya daha az gayri âdil talebe sahip olduğundan, Grustark tarafını tutmak zoruna kalabilir. Şu şekilde ifade etmeye izin verin: iki ülkenin modern dönem öncesi savaşa geri dönebildiği muhtemel olmayan bir vak'ada (a) silâhların hiçbir sivilin mülkiyet ve kişiliklerine zarar vermemesi için sınırlandırıldığı; (b) zorla silâh altına alınmış ordularansa gönüllü ordular; ve aynı zamanda (c) vergileme yerine gönüllü usûllerle finansman ile birlikte; liberteryen, verili bağlamımızda, hiç çekinmeden Grustark tarafını tutabilirdi.

Tamamen böyle bir nitelikte olmasa da, Hindistan'ın Bangladeş'in kurtuluşu için 1971 yılı sonlarındaki savaşından başka, yakın dönemde vuku bulan savaşlardan hiçbirisi "âdil savaş" için bu üç kistası karşılamaya yaklaşmamıştır. Pakistan hükümeti Emperyal Britanya'nın Hindistan altkıtasına son korkunç bir mirası olarak yaratılmıştı. Bilhassa, Pakistan ulusu, Batı Pakistan Pencaplıları tarafından daha kalabalık ve üretici Doğu Pakistan Bengallileri üzerindeki (ve aynı zamanda Kuzey-Batı hududunun Peştunları üzerindeki) emperyal tahakkümden meydana geldi. Bengalliler emperyal baskıcılarından bağımsızlıklarını kazanmayı uzun süredir arzuluyorlardı; 1971'in ilk dönemlerinde, seçimlerdeki Bengal zaferinin bir sonucu olarak parlamento tatil edildi; bundan sonra, Pencap birlikleri sivil Bengal ahalisini sistematik olarak katletmiştir. Hindistan'ın çatışmaya girmesi Mukti Bahini güçlerinin popüler Bengal direnişine yardım etti. Tabii ki, vergilerin ve mecburî askerliğin icap etmesi-

ne karşın, Hindistan orduları silâhlarını Bengalli sivillere karşı kullanmadılar; bilakis, işte bu Bengal halkının işgalci bir Pencap Devletine *karşı* hakikî bir devrimci savaşı idi. Sadece Pencap askerleri Hindistan mermilerinin yöneldiği hedeftiler.

Bu örnek savaşın başka bir özelliğine işaret eder: devrimci gerilla savaşının liberteryen ilkeler ile bir Devletlerarası savaştan çok daha tutarlı *olabilmesi*. Tam da faaliyetlerinin doğası vasıtasıyla, gerillalar sivil ahaliyi bir Devletin yağmalarına *karşı* savunurlar; bu nedenle, düşman Devlet ile aynı ülkede ikâmet eden gerillalar nükleer ya da diğer kitle imha silâhlarını *kullanamazlar*. Dahası; gerillalar zafer için sivil halkın yardım ve desteğine güvendiklerinden, stratejilerinin temel bir kısmı olarak sivilleri zarardan/ziyandan esirgemek ve faaliyetlerini yalnızca Devlet aygıtı ve onun silâhlı güçlerine hasretmek *zorundadırlar*. Bu nedenle, gerilla savaşı bizi düşmanın nokta olarak hedeflenmesi ve masum sivilleri esirgeme eski ve şeref verici meziyetine geri gönderir. Ve gerillalar gayretli sivil destek arayışlarının bir parçası olarak, çoğunlukla mecburî askerlik ve vergilemeden sakınırlar ve kadro ve techizat için gönüllü desteğe güvenirler.

Gerilla savaşının liberteryen vasıfları sadece devrimci tarafta mevcuttur; Devletin karşıdevrimci güçleri için, bu hayli farklı bir hikâyedir. Devlet, kendi uyruğuna karşı “nükleer” silâh kullanacak kadar ileri gidememesine karşın, gerektiğinde, önce kitle terörü kampanyalarına güvenir: Sivil kitleleri öldürerek, terörize ederek ve sürü psikolojisi içine sokarak. Gerillaların, başarıya ulaşmak için, nüfusun büyük kısmınca desteklenmesi gerektiğinden, Devlet, savaşını sürdürebilmek amacıyla, bu nüfusun imha edilmesine yoğunlaşmak zorundadır ya da sivil kitleleri, müttefik gerillalarından ayırt edilmeleri amacıyla, toplama kamplarında sürü hâline getirmek zorundadır. Bu muharebe usûlü 1890’larda İspanyol general “Kasap” Weyler tarafından Kübalı asilere karşı kullanıldı, Amerikan birliklerince Filipinler’de ve Boer Savaşı’nda Britanyalılarca devam ettirildi, ve yakın dönemlerde Güney Vietnam’daki talihsiz “stratejik hamlet”⁴ siyasetinde kullanılmaya devam etmektedir.

Şu hâlde, liberteryen dış politika pasifist bir politika *değildir*. Biz, bir pasifist gibi, hiçbir bireyin kendisini cebrî saldırıya karşı savunmak için güç kullanma hakkı olmadığını kabul etmeyiz. Bizim *kabul ettiğimiz şey*, hiç kimsenin diğer insanları zorla askere alma, vergileme ya da öldürme veya kendisini savunmak amacıyla üçüncü taraflara karşı cebir kullanma hakkının olmadığıdır. Bütün Devletler, var olduklarından ve varlıklarına uyruklarına karşı saldırı ve mevcut topraklarını ele geçirme ile kavuştuklarından, ve Devletlerarası savaşlar masum sivilleri katlettiğinden, bu tür savaşlar daima haksız savaşlardır –her ne kadar bazıları diğerlerinden daha haksız olsa da. Devletlere karşı gerilla savaşı, gerilla muharebesini sadece

⁴ Strategic Hamlet Program; Vietnam savaşı esnasında Güney Vietnam ve Birleşik Devletler hükümetlerince komünistlere karşı nüfus nakli ile mücadele etme stratejisinin adı. Köylüleri müstahkem köyler oluşturarak komünistlerden ayırma çabası ters tepmiş ve halkın Diem rejimine desteği azalırken komünistlere sempatisi artmıştır (ç.n.).

Devlet görevlilerine ve ordularına karşı nokta hedeflemesi yaparak, ve kendi mücadelelerini kadrolamak ve finanse etmek için gönüllü yöntemlerin kullanılması ile, en azından liberteryen icapları karşılama potansiyeline sahiptir.

Amerikan Dış Politikası

Liberteryenlerin, asli sorumlulukları olarak, *kendi* devletlerinin istila ve saldırılarına odaklanmaları gerektiğini görmekteyiz. Grustark liberteryenleri dikkatlerini Grustark Devleti'ni sınırlandırmak ve küçültmek için çabalama toplamadılar, Duvardavyalı liberteryenler ise Duvardavya Devleti'ni kontrol etmeye çalışmadılar, ve saire. Dış ilişkilerde, her ülkenin liberteryenleri *kendi* hükümetlerini savaş ve dış müdahalelerden sakınmaları için ve meşgul oldukları herhangi bir savaştan geri çekilmek için baskı altına almalıdırlar. Şu hâlde, sırf bu nedenle, Birleşik Devletler'deki liberteryenler eleştirel dikkatlerini kendi hükümetlerinin emperyal ve savaşkan faaliyetleri üzerine toplamadılar.

Fakat yine de, buradaki liberteryenlerin Birleşik Devletler'in istila ve dış müdahaleleri üzerine odaklanmaları için başka nedenler de vardır. 20. Yüzyıl'ı bir bütün hâlinde tecrübeye dayalı olarak değerlendirdiğimizde en savaşkan, en müdahaleci ve en emperyalist hükümet Birleşik Devletler'dir. Böyle bir ifade Amerikalıları mutlaka sarsacaktır, çünkü on yıllardır egemenler (the Establishment) tarafından yapılan, dış ilişkilerde değişmez kutsallık, barışçıl maksatlar ve Amerikan hükümetinin adâlete bağlılığı üzerine, yoğun bir propagandaya mâruz kalmaktayız.

Amerikan Devleti'nin yayılmacı dürtüsü 19. Yüzyıl'ın son dönemlerinde, İspanya'ya karşı savaşı ile cesaretle deniz aşırı hareket ederek, Küba'yı idare altına alarak, Porto Riko ve Filipinler'e el koyarak ve vahşi bir şekilde bir Filipin bağımsızlık ayaklanmasını bastırarak, artan bir nüfuz kazanmaya başladı. Birleşik Devletler'in emperyal genişlemesi Birinci Dünya Savaşı'nda, Başkan Woodrow Wilson'un kavga girişini savaş ve kitlesel katliamı uzattığında, ve farkında olmadan doğrudan doğruya Rusya'da Bolşevik zaferine ve Almanya'da Nazi başarısına yol açan tüyler ürpertici yıkıma sebep olduğunda, tam olgunluğa ulaştı. Bir yandan radikal veya Marksist rejimleri diğer yandan ise eski moda monarşist hükümetleri baskı altına alarak her ülkeyi Amerikan imajı ile biçimlendirme çabası olan, dünya çapında yeni bir Amerikan müdahale ve hâkimiyet politikası için dindarca ve ahlâkçı bir paravanayı sağlamak Wilson'un şahsî üstün kabiliyeti idi. Bu yüzyılın kalan kısmı için Amerikan dış politikasının belli başlı özelliklerini tespit eden kişi Woodrow Wilson'du. Hemen hemen müteakip her Başkan kendisini bir Wilsonyen addetti ve onun politikalarını izledi. Uzun süre zıt kutuplar olarak düşünülen Herbert Hoover ve Franklin D. Roosevelt'in ikisinin de Amerika'nın ilk küresel seferi (*crusade*) Birinci Dünya Savaşı'nda önemli rolleri oynamaları ve ikisinin de gelecekteki iç ve dış politikaları için yol işaretleri olarak Birinci Dünya Savaşı müdahalesi ve planlama-

sındaki tecrübelerine geri dönüşleri bir raslantı değildir. Ve Başkan olarak Richard Nixon'un yaptığı ilk işlerden birisi Woodrow Wilson'un resmini masasının üzerine yerleştirmektir.

Saldırıya karşı “ulusal self-determinasyon” ve “kollektif güvenlik” adına, Amerikan hükümeti mütemediyen dünya hâkimiyeti ve yeryüzündeki herhangi bir yerde statükoya karşı herhangi bir ayaklanmanın cebren bastırılması politikası ve hedefini takip etmektedir. Her yerde “saldırı”ya karşı mücadele adına –dünyanın polisi olmak amacıyla– Amerikan hükümetinin kendisi muazzam ve daimî bir saldırgan hâline gelmektedir.

Amerikan politikasının böyle bir tasvirine muhalefet eden herhangi birisi yalnızca, dünya üzerindeki *herhangi bir* dâhilî veya uluslararası, hatta hiçbir hayâl gücü abartısı ile Amerikan halkının hayatları ve güvenliklerine doğrudan ya da dolaylı bir tehdit olarak addedilemeyecek uzak bir mahaldeki, krize karşı tipik Amerikan tepkisinin ne olduğunu düşünmelidir. “Mırıldanistan”ın askerî diktatörü tehlikededir; muhtemelen uyrukları bu diktatör ve meslektaşları tarafından sömürülmeğe dolaylı canından bezmiştir. Sonra, Birleşik Devletler son derece alâkadar olur; Devlet Bakanlığı veya Pentagon'a yakın gazeteciler tarafından yazılan makaleler, eğer diktatör devrilecek olursa, Mırıldanistan ve onu çevreleyen bölgenin “istikrar”ına ne olabileceği hakkında tehlike işaretleri yayarlar. Bu öyle bir hâl alır ki, O bir “Amerikan yandaşı” veya “Batı yandaşı” diktatördür: yani, “onlarınkiler” yerine “bizimkiler”den birisidir. Bunun için, milyonlarca hatta milyarlarca dolar değerindeki askerî ve ekonomik yardım, Birleşik Devletler tarafından, Mırıldanistanlı mareşali desteklemek için akıtılır. Eğer “bizim” diktatör kurtarılırsa, ardından rahat bir nefes alınır ve “bizim” Devlet'imizin kurtuluşu üzerine ortalıkta tebrikler uçuşur. Amerikan vergi mükellefine ve Mırıldanistan vatandaşlarına devam eden ve pekiştirilen zulüm, elbette, bu denklemde dikkate alınmaz. Veya, eğer Mırıldanistanlı diktatör devrilecek olursa Amerikan basınını ve bürokrasisini o an için bir histeri vuracaktır. Fakat, bir süre sonra, Mırıldanistan'ın “kaybedilmesi”nin ardından Amerikan halkı hayatlarını hemen hemen eskisi kadar iyi yaşamaya muktedir görünür –hatta, eğer bu kayıp kendilerinden Mırıldanistan Devlet'ini desteklemek için çekilmiş dış yardımdaki birkaç milyon dolarlık azalma anlamına geliyor ise, muhtemelen daha iyi bir şekilde yaşarlar.

Şu hâlde, eğer Birleşik Devletler'in dünyanın her yerindeki her krizde kendi iradesini kabul ettirmeye çalışacağı anlaşılır ve beklenir ise, bu, sonuç itibarıyla, Birleşik Devletler'in büyük bir müdahaleci ve emperyal güç olduğunun açık delilidir. Şu an, Birleşik Devletler'in kendi iradesini işletmeye teşebbüs etmediği tek yer Sovyetler Birliği ve komünist ülkelerdir –ama tabii ki, geçmişte bunu yapmayı da denemişti. Woodrow Wilson, Britanya ve Fransa ile birlikte, Amerikan ve Müttefik birliklerini, Kızıkları mağlûp etmeye çalışan Çarist (“Beyaz”) güçlere yardım etmek

amacıyla Rusya'ya göndererek, başlangıç dönemindeki Bolşevizm'i birkaç yıl boyunca yok etmeye çalıştı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Birleşik Devletler, Sovyetleri Doğu Avrupa'dan çıkartmak için elinden gelenin en iyisini ortaya koydu, ve onları Kuzeybatı İran'daki Azerbeycan'dan kovmada başarı sağladı. Ayrıca, Britanya'ya Yunanistan'daki bir komünist rejimi çökertmek için yardım etti. Birleşik Devletler, Chiang'in birliklerinin büyük bir kısmını Mançurya'yı işgal etmek için -İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Ruslar geri çekildikçe- uçaklarla Kuzeye doğru naklederek, Chiang Kai-Shek'in Çin'deki diktatöryel hâkimiyetini korumak amacıyla elinden gelenin en iyisini yaptı; ve Çinlilerin kendi kıyı adaları Quemoy ve Matsu'yu işgal etmesini engellemeye devam etmektedir. Küba'da diktatör Batista'yı fiilen görevine getirdikten sonra, Birleşik Devletler, CIA tarafından tertip edilen Domuzlar Körfezi işgalinden, Castro'ya suikast düzenlemek için CIA-Mafya girişimlerine kadar değişen bir dizi eylem vasıtasıyla, komünist Castro rejimini devirmek için ümitsizce çabaladı.

Amerika'nın yakın dönem savaşları arasında, Amerikalılar ve onların dış politika-yaya yönelik tutumları için kesinlikle en travmatik olanı Vietnam savaşı idi. Gerçekten de, Amerika'nın Vietnam'daki emperyal savaşı, bu yüzyılın Amerikan dış politikasında trajik bir şekilde hatalı olan şeyin temsilcisidir. Amerika'nın Vietnam'a müdahalesi, çoğu insanın sandığı gibi, Kennedy veya Eisenhower veya hatta Truman ile başlamamıştır. Bu müdahale, Franklin Roosevelt yönetimi altındaki Amerikan hükümetinin 26 Kasım 1941'de, Japonya'ya silâhli kuvvetlerini, Çin ve -daha sonra Vietnam olacak- Hindicinin topraklarından çekmesi için sert ve hakaret edici bir ulti-matom verdiği tarihten sonra başlamamıştı. Bu ABD ulti-matomu kaçınılmaz bir şekilde Pearl Harbor sahnesini hazırladı. Japonya'yı Asya kıtasından kovmak için Pasifik'te bir savaşa girişmiş olan Birleşik Devletler ve onun Stratejik Hizmetler Bürosu (OSS- CIA'nın selefi) Ho Chi Minh'in Japonlara karşı komünistlerce yönetilen ulusal direniş hareketine destek oldu ve yardım etti. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, komünist Viet Minh bütün Kuzey Vietnam'dan sorumlu idi. Fakat daha sonra, Vietnam'ın önceki emperyal hâkimi Fransa, Ho ile anlaşmasına ihanet etti ve Viet Minh güçlerini toplu hâlde katletti. Bu aldatmada, Fransa'ya Britanya ve Birleşik Devletler tarafından yardım edildi.

Fransa, Ho yönetimi altındaki yeniden kurulmuş Viet Minh gerilla hareketini heba ettiği vakit, Birleşik Devletler, Vietnam'ın tek bir ulus olarak hızla yeniden birleştirilmesini öngören 1954 Cenevre anlaşmasını imzaladı. Zira, savaş sonrası dönemde ülkenin Kuzey ve Güney hâlinde işgal bölümlerine ayrılmasının tamamen keyfî ve sadece askerî kolaylık amacıyla yapıldığı genel kabul görmüş idi. Ancak, Viet Minh'i Vietnam'ın Güney yarısından defetmenin hileli yolunu bulduktan sonra, Birleşik Devletler, Cenevre anlaşmasını ihlâl etme ve Fransa ve onun kuklası İmparator Bao Dai'yi, Güney Vietnam üzerindeki diktatöryel hâkimiyetle görevlendirilen kendi yandaşları Ngo Dinh Diem ve ailesi ile yerinden etme yolunu takip etti. Diem bir utanç hâline gelince, CIA Diem'e suikast düzenlemek için başarılı bir eylem

tertip etti ve onu başka bir diktatöryel rejim ile değiştirdi. Komünistler tarafından liderlik edilen Güney'deki ulusal bağımsızlık hareketi Viet Kong'u bastırmak amacıyla, Birleşik Devletler, -bir milyon Vietnamlıyı bombalayarak ve katlederek ve yarım milyon Amerikan askerini Vietnam bataklıkları ve balta girmemiş ormanlarına sürükleyerek- Güney ve Kuzey Vietnam'ı benzer bir şekilde yakıp yıktı.

Trajik Vietnam çatışması boyunca, Birleşik Devletler bu çatışmanın, komünist Kuzey Vietnam Devleti tarafından, dost ve yardımını talep eden "Batı yandaşı" (bu terim her ne anlama geliyorsa) Güney Vietnam Devleti'ne karşı bir "saldırı" savaşı olduğu masalını ileri sürdü. Aslında, savaş, emperyal Birleşik Devletler tarafından, gerektiğinde fiili soykırım vasıtasıyla, Vietnam halkının çok büyük kısmının isteklerini bastırmak ve ülkenin güney yarısındaki halk tarafından benimsenmeyen yavaş yavaş diktatörleri korumak için yapılan, hakikaten kör talihli ve fakat aşırı uzun bir girişimdi.

Amerikalılar "emperyalizm" terimini ABD hükümetinin faaliyetleri için kullanmaya alışık değıllerdir, ama bu kelime bilhassa uygun bir kelimedir. En geniş anlamı ile, *emperyalizm* A Devleti tarafından B ülkesi halkına karşı saldırı, müteakiben bu tür hariçten gelen hâkimiyetin cebrî muhafazası ile takip edilen bir saldırı olarak tanımlanabilir. Yukarıdaki örneğimizde, Grustark devletinin geçmişte Kuzeydoğu Belgrava olan topraklar üzerindeki devamlı hâkimiyeti bu tür emperyalizmin bir örneği olabilir. Ancak, emperyalizm yabancı halk üzerinde doğrudan hâkimiyet biçimini almak zorunda değildir. 20. Yüzyıl'da, "neoemperyalizm" in dolaylı şekli gittikçe artarak eski moda doğrudan emperyalizm şeklini yerinden etti; neoemperyalizm daha mahirdir ve daha az görünürdür, ama daha az müessir bir emperyalizm şekli değildir. Bu durumda, emperyal devlet yabancı halka yerli yavaş yavaş egemenler üzerindeki tesirli idaresi vasıtasıyla hükmeder. Modern Batı emperyalizminin bu uyarlaması liberteryen tarihçi Leonard Liggio tarafından keskin bir şekilde tanımlanmaktadır:

Batılı ülkelerin emperyalist gücü... dünya halklarına, iki parçalı ya da takviye edilmiş bir sömürü sistemini -emperyalizmi- kabul ettirdi. Bu sistem ile- dir ki, Batılı hükümetlerin gücü yerel egemen sınıfı, Batı sömürsünü yerel devletlerce yapılan mevcut sömürü üstüne ilâve etme imkânı karşılığında, muhafaza eder.⁵

Amerika'yı öteden beri emperyal bir dünya gücü olarak gören eden bu görüş, Profesör William Appleman Williams tarafından ilham verilen bir grup seçkin Yeni Sol revizyonist tarihçilerce yapılan zorlayıcı ve bilimsel eserlerin sonucu olarak, geçtiğimiz yıllarda tarihçiler arasında tutunmuştur. Ancak bu, aynı zamanda, İkinci Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş'ın başlangıç dönemleri süresince, muhafazakârlara ilâveten klâsik liberal "izolasyonist"lerin de görüşüdür.⁶

⁵ Leonard P. Liggio, *Why the Futile Crusade?* (New York: Center for Libertarian Studies, 1978), s. 3.

⁶ "Yeni Sol" revizyonistler için bkz. Williams'ın kendisine ilâveten, Gabriel Kolko, Lloyd Gardner, Stephen E. Ambrose, Gordon Levin Jr., Walter LaFeber, Robert F. Smith, Barton Bernstein ve Ronald Radosh'un eserleri. Çok farklı revizyonist geleneklerden benzer sonuçlara varanlar ise Charles A. Beard ve Harry Elmer Barnes, liberteryen James J. Martin ve

İzolasyonist Eleştiriler

Eski muhafazakâr ve klâsik liberal izolasyonistlerin son müdahaleci karşıtı ve anti-emperyalist hamlesi Kore Savaşı sırasında gerçekleşti. *Chicago Tribune* gazetesi baş yazarı ve Pearl Harbor üzerine ilk revizyonist kitabın müellifi, muhafazakâr George Morgenstern, Washigton'daki sağ kanat haftalık yayın *Human Events*'de, İspanya-Amerika Savaşı'ndan Kore'ye kadar Birleşik Devletler hükümetinin dehşet verici emperyalist sicilini ayrıntılarıyla anlatan bir makale yayınladı. Morgenstern, Başkan McKinley'in kendisi ile İspanya'ya karşı savaşı mazur gösterdiği "ulvi saçmalığın" daha sonra "Wilson'un Avrupa savaşına müdahalesi için bulduğu evangelist bahaneleri, Roosevelt'in milenyum vaadini,... Eisenhower'in her nasılsa ters giden 'Avrupa seferi'ne büyük değer vermesini veya Truman, Stevenson, Paul Douglas ya da *New York Times*'in Kore'deki kutsal savaşı telkin edişini izleyen herhangi bir kişiye tanıdık geldiğini" not etti.⁷

1950 yılının son dönemlerinde, Kuzey Kore'de Çin karşısındaki Amerikan mağlubiyetinin doruğa ulaştığı sırada yapılan, geniş çapta ün kazanmış bir konuşmada, muhafazakâr izolasyonist Joseph P. Kennedy, Birleşik Devletler'in Kore'den çekilmesi için çağrıda bulundu. Kennedy ifade etti ki, "Doğal olarak komünizme karşı çıktım, ancak eğer Avrupa ya da Asya'nın herhangi bir kısmı komünizme yönelmek isterse veya hatta komünizm onlara saldırırsa, bunu durduramayız." Kennedy Soğuk Savaş, Truman Doktrini ve Marshall Planı'nın sonucunu bir felâket olarak itham etti –Avrupa ve Asya'da dost satın alma başarısızlığı ve bir kara savaşı tehdidi. Kennedy ikaz etmişti ki:

...bu dünyanın bir yarısı asla diğer yarısının emirlerine boyun eğmeyecek... yapacağımız görev Hindic'in'deki Fransız kolonyal politikasını desteklemek ya da Kore'de Bay Syngman Rhee'nin demokrasi anlayışlarının başarısını sağlamaktır? Bu durumda, Deniz Piyadelerini Dalai Lama'nın hâkimiyetini muhafaza etmek için Tibet dağlarına gönderecek miyiz?

Kennedy, ekonomik bakımdan, Soğuk Savaş politikasının bir sonucu olarak, gereksiz borçlanmalarla kendi kendimize zahmet çektiğimizi de ekledi. Eğer ekonomimizi "yabancı uluslar ya da dış savaşlar için müsrif harcama ile birlikte"

klâsik liberaller John T. Flynn ile Gareth Garrett.

Ronald Radosh, *Prophets on the Right: Profiles of Conservative Critics of American Globalism* (New York: Simon & Schuster, 1975) isimli çalışmasında, Amerika'nın İkinci Dünya Savaşı'na müdahalesine karşı muhafazakâr izolasyonist muhalefeti kadrişinas bir surette tasvir etmektedir. Birçok makalede ve *Not to Swift: The Old Isolationist in the Cold War Era* (Lewisburg, Pa.: Bucknell University Press, 1979) isimli çalışmasında Justus D. Doenecke Soğuk Savaş'ın başlangıç dönemiyle yüzleşen İkinci Dünya Savaşı izolasyonistlerinin düşüncelerini dikkat ve sempati ile çözümlemektedir. Sol ve sağ tarafından ortak bir müdahaleci ve emperyalist karşıtı hareket için çağrı Carl Oglesby ve Richard Shaull'de bulunabilir, *Containment and Change* (New York: Macmillan, 1967) İzolasyonistlerin yazılarının açıklamalı bir kaynakçası için bkz. Doenecke, *The Literature of Isolationism* (Colorado Spring, Colo.: Ralph Myles, 1972).

⁷ George Morgenstern, "The Past Marches On," *Human Events* (22 Nisan, 1953). Morgenstern'in Pearl Harbor üzerine revizyonist çalışması, *Pearl Harbor: Story of a Secret War* (New York: Devin-Adair, 1947). Muhafazakâr izolasyonistler ve onların Soğuk Savaş eleştirileri üzerine daha fazla bilgi için bkz. Murray N. Rothbard, "The Foreign Policy of the Old Right," *Journal of Libertarian Studies* (Kış 1978).

zayıflatmaya devam edersek, "başka bir 1932'yi meydana getirme ve korumaya çalıştığımız sistemin bizzat kendisini tahrip etme tehlikesiyle karşılaşacağız."

Kennedy Amerika için yegâne rasyonel seçeneğin Soğuk Savaş politikasını bütünüyle ıskartaya çıkarmak olduğu sonucuna vardı: "Kore'den" ve Berlin ve Avrupa'dan "çıkarmak için." Eğer Avrupa içine doğru yürümeyi seçselerdi, Birleşik Devletler muhtemelen Rusya ordularını kontrol altına alamayacaktı, ve eğer Avrupa daha sonra komünizme sapsa, komünizm "birleşmiş bir güç olarak kendi kendisini parçalayabilir... daha fazla insanı yönetmek zorunda kaldıkça, yönetenlerin kendilerini yönetilenlere karşı meşru göstermeleri daha zarurî hâle gelecektir. Boyunduruğu altına aldığı insan sayısı arttıkça, daha çok ayaklanma ihtimâli var olacaktır." Ve burada, soğuk savaşçıların ebedî hayata sahip yekpare bir dünya komünist birliğini öngördüğü bir zamanda, Joseph Kennedy Marshall Tito'yu komünist dünyanın nihaî dağılma yolunu gösteren kişi olarak iktibas etti: şöyle ki, "Çin'deki Mao'nun emirlerini Stalin'den alması muhtemel değildir..."

Kennedy fark etti ki, "bu politika, tabî ki, tavizcilik olarak eleştirilecektir. [Fakat]... tavizcilik mahzurlu taahhütlerden çekilmek midir... eğer güvenliğimizi tehlikeye atan taahhütleri yerine getirmemek çıkarlarımız için akılcıl ise ve bu da tavizcilik ise, o hâlde tavizcilikten yanayım." Kennedy şu sonuca ulaştı; "yaptığım öneriler Amerikan hayatları Amerikan amaçları için muhafaza edeceklerdir, onları dondurucu Kore tepelerinde ya da savaşların yıprattığı Batı Almanya ovalarında telef etmeyecektir."⁸

Amerikan dış politikasına Kore Savaşı'ndan doğan en şiddetli ve etkili saldırılardan birisi, kıdemli klâsik liberal gazeteci, Gareth Garrett tarafından yönlendirildi. Garrett, broşürü *The Rise of Empire'a* (İmparatorluğun Yükselişi- 1952) "Cumhuriyet ve İmparatorluk arasında yatan sınırları aştığımızı" ifade ederek başladı. Bu iddiayı açıkça, New Deal yönetimi altında cumhuriyetçi şekil içerisinde icraî ve devletçi istibdatın doğuşunu ifşa eden 1930'ların dikkate değer broşürü *The Revolution Was* (Devrimdi) isimli çalışması ile birleştirerek, Garrett bir kez daha eski anayasal cumhuriyetin "şekli içinde bir devrim"i gördü. Örneğin, Garrett, Truman'ın bir savaş ilanı olmaksızın Kore'ye müdahalesini kongreye ait yetkilerin "gasbedilmesi" olarak adlandırdı.

Garrett broşüründe imparatorluğun mevcudiyeti için işaretleri, kıstasları genel hatları itibariyle ifade etti; Birincisi, Başkan'ın Kore'ye yetkisiz müdahalesine aksetmiş olan icraî bir güç hâkimiyetidir; İkincisi, iç politikanın dış politikaya boyun eğmesi; üçüncüsü, "askerî aklın nüfuzu"; dördüncüsü, bir "peyk/uydu devletler sistemi"; ve beşincisi, daimî bir düşman, "barbar" ve uydu müttefiklerin güvenilmezliği korkusuyla birleşik, sınırlandırılmamış bir ulusal kudret övünmesi olan "aşırı övünme ve korku kompleksi"dir. Garrett bu kıstasların her birisini Birleşik Devletler'e bütünüyle uygulanabilir buldu.

⁸ Joseph P. Kennedy, "Present Policy is Politically and Morally Bankrupt," *Vital Speeches* (1 Ocak, 1951), s. 170-73.

Birleşik Devletler'in bütün imparatorluk işaretlerini geliştirdiğini keşfettikten sonra, Garrett Birleşik Devletler'in, önceki imparatorluklar gibi, kendisini "tarihin bir esiri" olarak hissettiğini ekledi. Zira, korkunun arkasında "kolektif güvenlik" ve Amerika'nın dünya sahnesinde oynayacağı sözde kader olan (destined) oyun yattmaktadır. Garrett şu şekilde sonuçlandırdı:

Bizim sıramız geldi.

Ama ne yapmak için?

Dünyanın ahlâkî sorumluluklarını üstlenme sırası.

Her yerde şer güçlerine karşı bir güç dengesini muhafaza etme sırası.

Avrupada ve Asya ile Afrikada, Atlantikte ve Pasifikte,

Havayolu ve denizyolu ile -bu durumda şer, Rusyalı barbarlar.

Dünya barışını koruma sırası.

Medeniyeti kurtarma sırası.

İnsanlığa hizmet etme sırası.

Fakat bu İmparatorluk lisanıdır. Roma İmparatorluğu medeniyetin savunucusu olduğundan asla şüphe duymadı. Onun iyi niyetleri barış, hukuk ve düzen idi. İspanya İmparatorluğu bunlara manevî kurtuluşu ekledi. Britanya İmparatorluğu beyaz adamın yükü asil efsanesini ekledi. Biz özgürlük ve demokrasiyi ekledik. Oysa bu listeye devam ettikçe dil yine de aynı kalır. Bir güç lisanı.⁹

Devletin Gıdası Olarak Savaş

Birçok liberteryen dış politika meselelerinde kendilerini iyi hissetmez ve enerjilerini liberteryen teorinin temel sorunlarına ya da serbest piyasa veya posta ve çöp toplanması hizmetlerinin özelleştirilmesi gibi "dâhili" ilgilere harcamayı tercih eder. Fakat savaş veya savaşçı bir dış politikaya yönelik saldırı liberteryenler için hayati öneme sahiptir. İki önemli neden vardır. Birincisi bir basmakalıp hâline gelmiştir, ama yine de tamamıyla doğrudur: nükleer bir büyük felâketin önlenmesinin öncelikli önemi. Müdahaleci bir dış politikaya karşı uzun zamandır mevcut bütün ahlâkî ve ekonomik nedenlere, şimdi de, yakın ve daima mevcut olan dünyanın imha edilmesi tehlikesi eklenmektedir. Eğer dünya imha edilirse, bütün diğer sorunlar ve bütün diğer izmler -sosyalizm, kapitalizm, liberalizm veya liberteryenizm- hiçbir şekilde herhangi bir öneme sahip olmayacaklardır. Barışçıl bir dış politikanın ve nükleer bir tehlikeye son vermenin öncelikli önemi buradan kaynaklanır.

Diğer neden ise, nükleer tehdit bir yana, savaşın liberteryen Randolph Bourne'un ifadesiyle "Devletin gıdası olması"dır. Savaş, daima Devletin toplum üzerindeki gücünün büyük -ve genellikle de kalıcı- bir ivme kazanışı ve yoğunlaştırılması için vesile olmaktadır. Savaş, vatanperver belâgat namına, Devlet aygıtının himaye ve emri

⁹ Gareth Garrett, *The People's Pottage* (Caldwell, Idaho: Caxton Printers, 1953), s. 158-59, 129-174. Soğuk Savaş'ın muhafazakâr ya da klâsik liberallerce yapılan anti emperyalist eleştirilerinin daha fazlası için bkz. Doenecke, *Not to the Swift*, s. 79.

altında, ulusun bütün enerji ve kaynaklarını seferber etmek için büyük bir mazerettir. Savaş iledir ki, Devlet gerçekten kendisini gerçekleştirir: kudret, sayı, onur ve ekonomi ve toplum üzerine mutlak hâkimiyet bakımından büyüme. Toplum, sözde düşmanlarını öldürmeyi isteyerek, resmî savaş mücadelesine muhaliflerin hepsinin kökünü kazıyarak ve onları sindirerek, sözde kamu çıkarı için gönül rahatlığıyla gerçeğe ihanet ederek, bir sürü hâline gelir. Toplum –Albert Joy Nock’un birkere-sinde ifade ettiği gibi– “resmigeçit yapan bir ordunun” değerleri ve manevîyatıyla birlikte, silâhlı bir kamp hâline gelir.

Savaşın, Devleti, vahşi bir dış tehdide karşı ülkeyi savunmak amacıyla kendisine yardım edilmesi sloganı altında, vatandaşlarının enerjilerini canlandırmaya/toparlamaya daima muktedir kılması bilhassa ironiktir. Zira, devletin savaş yoluna girmesini sağlayan kaynak mit, savaşın devlet *tarafından uyruklarının* savunması olduğu yalanıdır. Fakat, gerçekler bunun tam tersidir. Zira eğer, savaş Devletin gıdası ise, Devletin en büyük tehlikesidir de. Bir Devlet ancak bir savaşta veya devrim ile yenilgiye uğratılarak “ölebilir.” Devlet, bu nedenle, savaş esnasında, *kendisinin* onları savunmak için savaştığı mazeretiyle, uyruklarını *kendisi* için başka bir Devlete karşı savaşmak amacıyla, çileden çıkmış bir şekilde seferber eder.¹⁰

Birleşik Devletler tarihinde, savaş ekseriyetle Devletin toplum üzerindeki sıklıkla oluşan daimî güç temerküzü için temel vesile olmuştur. Yukarıda belirttiğimiz gibi, Büyük Britanya’ya karşı 1812 Savaşı’nda, koruyucu gümrük tarifeleri, dâhili federal vergileme ve daima silâh altında tutulan ordu ve bahriyede olduğu gibi, modern enflasyonist kısmî rezerv bankacılık sistemi geniş bir ölçekte ilk kez vücuda geldi. Ve savaş dönemi enflasyonunun doğrudan bir sonucu, bir merkez bankasının –Birleşik Devletler İkinci Bankası’nın– (*Second Bank of United States*) yeniden kurulması idi. Gerçekte, bütün bu devletçi politika ve kurumlar savaş bittikten sonra da bir şekilde devam ettiler. Sivil Savaş ve onun fiili tek parti sistemi, bir Büyük Hükümet neomerkantilist politikasının daimî tesisine, korumacı tarifeler, demiryollarına muazzam arazi hibeleri ile diğer ödenekler, federal vergi sistemi ve federal hükümetçe kontrol edilen bankacılık sistemi vasıtasıyla, muhtelif büyük sermaye çıkarlarının sübvansiyonuna yol açtı. Aynı zamanda, gelecek için tehlikeli emsalleri hazırlayarak, federal zorunlu askerlik ve bir gelir vergisinin ilk kez dayatılmasını getirdi. Birinci Dünya Savaşı, nispeten hür ve *laissez-faire* bir ekonomiden, günümüzün yurtiçinde kurumsal (*corporate*) devlet tekeli ve yurtdışında sürekli küresel müdahale sistemine doğru kesin ve geleceği etkileyen dönüşü getirdi. Savaş Sanayileri Kurulu (*War Industries Board*) Başkanı Bernard Baruch tarafından yönetilen, savaş dönemi kolektivist ekonomik seferberliği, büyük sermaye liderleri ve ilerici

¹⁰ Liberteryen bir dış politika teorisi hakkında daha fazlası için bkz. Murray N. Rothbard, “War, Peace and the State,” *Egalitarianism As A Revolt Against Nature and other Essays* içinde (Washington, D.C.: Libertarian Review Press, 1974), s. 70-80. (Türkçe çevirisi için bkz. *Eşitlikçilik: Doğaya Karşı İsyân*, Çev: Mustafa Acar, (Liberte Yayınları, Haziran 2009, Ankara) s. 77-78 (ç.n.).

entelektüellerin açığa çıkan, büyük sermaye liderliği ile yakın işbirliği içindeki federal hükümet tarafından planlanan, tekelleştirilmiş ve kartelleştirilmiş bir ekonomi rüyasını gerçeğe dönüştürdü. Ve yeni kurumsal Devlet ekonomisinde küçük ortak olarak aç gözlü bir şekilde yerini alacak olan, ülke çapındaki bir emek hareketini besleyen ve geliştiren şey kesin olarak bu savaş dönemi kolektivizmi idi. Buna ilâveten, bu geçici kolektivizm, büyük sermaye liderleri ve korporatist politikacılar için, onların Birleşik Devletler'e dayatmak istediği bir çeşit daimî barış dönemi ekonomisi olarak, daimî bir işaret kulesi ve model şeklinde hizmet gördü. Gıda çarı,¹¹ Ticaret Bakanı ve ardından Başkan olarak Herbert C. Hoover süregelen bu tekelleştirilmiş devletçi ekonomiyi vücuda getirmeye yardımcı oldu, ve bu vizyon savaş dönemi teşekkülleri ve hatta savaş dönemi kadrosunun, Franklin D. Roosevelt'in New Deal programı ile yeniden varlık kazanmasıyla tamamlanmış oldu.¹² Birinci Dünya Savaşı, aynı zamanda, yurtdışında daimî bir Wilsonyen küresel müdahaleyi, yakın dönemde tanzim edilmiş Federal Rezerv Sistemi ve toplum üstündeki daimî bir gelir vergisinin tahkimini, büyük federal bütçeleri, kitlesel zorunlu askerliği ve ekonomik canlanma, savaş mukaveleleri ve Batılı uluslara verilen krediler arasındaki yakın bağlantıları getirdi.

II. Dünya Savaşı bütün bu temayüllerin doruk noktası ve tamamlanması idi: Franklin D. Roosevelt Amerikan yaşamına Wilsonyen iç ve dış programın ihtiyatsız taahhüdünü nihayet yüklemişti: Büyük Hükümet, büyük sermaye ve büyük sendikaların daimî ortaklığı; süregelen ve gittikçe genişleyen askerî sanayi sektörü; zorunlu askerlik; süregelen ve hızlanan enflasyon; ve bütün dünyanın karşı devrimci "polis"i olarak ebedî ve masraflı bir rol. Roosevelt-Truman-Eisenhower-Kennedy-Johnson-Nixon-Ford-Carter dünyası (ve bu yönetimlerin kendi aralarında çok az esasa ait farklılık vardır), korporatist devletin gerçekleştirdiği, "korporatist liberalizm" dir.

Serbest bir piyasa ekonomisinin en azından retorik destekçileri olan muhafazakârların büyük askerî sanayi tesislerimizden böylesine hoşnut ve hatta onlara hayran olmaları bilhassa ironiktir. Günümüz Amerika'sında serbest piyasanın bundan daha büyük tek bir tahrifi yoktur. Bilim adamları ve mühendislerimizin büyük kısmı, sivil amaçlı temel araştırmalardan, verimliliğin ve tüketicilerin yaşam standardının yükseltilmesinden, müsrif, yararsız ve verimsiz gösteriş amaçlı (*boondoggle*) askerî ve uzay yatırımlarına doğru saptırılmaktadırlar. Bu gösteriş yatırımları her parçası ile Firavun'un büyük piramit inşaatı kadar müsrif, fakat son raddeye kadar daha yıkıcıdırlar. Lord Keynes'in iktisadının korporatist liberal devletin ben-

¹¹ Food czar; çar kelimesi, Birleşik Devletler'de nadiren ve gayri resmi olarak, tam ve en üst seviyede hâkimiyet ve yetkiyi ima etmek amacıyla olumsuz bir çağrışımında bulunmak için kullanılır (ç.n.).

¹² Çok sayıda revizyonist tarihçi 20. Yüzyıl Amerikan tarihinin bu yorumunu yakın dönemde geliştirmişlerdir. Bilhassa bkz. diğerleriyle birlikte Gabriel Kolko, James Weinstein, Robert Wiebe, Robert D. Cuff, William E. Leuchtenburg, Ellis D. Hawley, Melvin I. Urofsky, Joan Hoff Wilson, Ronald Radosh, Jerry Israel, David Eakins ve Paul Conkin'in çalışmaları -yine, dış politika revizyonizmindeki gibi, William Appleman Williams'ın ilhamı ile. Bu yaklaşımı kullanan bir dizi deneme Ronald Radosh ve Murray N. Rothbard'da bulunabilir, eds., *A New History of Leviathan* (New York: Dutton, 1972).

zersiz (*par excellence*) iktisadî olarak varlık bulması bir raslantı değildir. Zira, Keynezyen iktisatçılar, ister piramitlere ve roketlere veya ister çelik fabrikalarına olsun, bütün bu harcamaların ne kadar savurgan olabileceklerine bakılmaksızın, brüt millî hâsılayı şişirdikleri şeklindeki bir izahat ile, bütün hükümet harcama şekillerine eşit onay verirler. Birçok liberalin, Keynezyen korporatist liberalizmin Amerika'ya getirdiği israf, enflasyon ve militarizm fenalıkları için uyanık olmaya başlamaları ancak son zamanlarda vuku bulmuştur.

Hükümetin harcama kapsamı –askerî ve sivil benzer şekilde– genişledikçe, bilim ve sanayi gittikçe daha çok verimsiz hedeflere ve yüksek derecede yetersiz süreçlere çarpıtılmaktadır. Müşterileri mümkün olduğunca etkili bir şekilde tatmin etme amacı, sık sık ziyadesiyle savurgan "maliyet artı kâr"¹³ anlaşmaları şeklindeki, hükümet müteahhitlerinin yaltaklanma çabaları tarafından gittikçe artarak yerinden edilmektedir. Politika, sanayi faaliyetlerinin yönlendirilmesinde, ekonomiyi adım adım yerinden etmektedir. Buna ilâveten, ülkenin bütün sanayisi ve bölgeleri hükümet ve askerî sözleşmelere bağımlı hâle geldikçe, devam eden bu programlarda, askerî gerekliliğin bayat bahanelerini bile taşıyıp taşımadığına aldırmaksızın, muazzam bir yerleşik menfaat yaratılmaktadır. İktisadî refahımız, verimsiz ve fakirleştirici hükümet harcamasının süregelen uyuşturucu ilacına bağımlı hâle getirilmektedir.¹⁴

Amerika'nın İkinci Dünya Savaşı'na girişinin en kavrayışlı ve kâhince eleştiricilerinden birisi klâsik liberal yazar John T. Flynn idi. Büyük bir çabayla engellemek için çalıştığı savaşın ortasında yazılan, *As We Go Marching (Biz İlerledikçe)* isimli eserinde, savaş dönemi somutlaşması ile doruk noktasına ulaşan New Deal'i, 20. Yüzyıl'ın başından bu yana büyük sermayenin önemli unsurlarının peşine düştüğü korporatist Devleti nihayet tesis etmekle suçladı. Flynn yazdı ki, "genel fikir" şu idi; "toplumu, hür bir iktisadî düzen yerine, iş dünyasını büyük loncalar veya geniş bir korporatif bünye hâlinde bir araya getirecek, planlanmış ve tazyik altına alınmış bir ekonomi hâline getirerek yeniden düzenlemektir. Bu düzenleme özerklik ve hükümet denetimini, gerekli resmî emirleri yürütmek amacıyla, ulusal bir iktisadî politika sistemi ile birleştirme yolunu takip eder... Bu, son tahlilde, iş dünyasının hakkında konuştuğu şeyden çok da farklı değildir..."¹⁵

New Deal önce emek ve iş dünyası tarafından benzer surette sevinçle karşılanan kudretli "sistematik düzenleme" makinaları Ulusal Kalkınma ve Tarım Düzenleme Daireleri ile (*National Recovery Administration, Agricultural Adjustment Administration*) bu tür bir yeni toplumu yaratmaya çalıştı. Bu sırada, İkinci Dünya Savaşı'nın

¹³ Cost-plus contracts; belli bir satış fiyatı saptanacak yerde maliyetin belli bir yüzdesinin kâr olarak eklenmesini kabul eden anlaşma (ç.n.)

¹⁴ Askerî endüstri politikaları tarafından dayatılan ekonomik tahrifatlara dair bkz. Seymour Melman, ed., *The War Economy of United States* (New York: St. Martin's Press, 1971).

¹⁵ John T Flynn, *As We Go Marching* (New York: Doubleday, Doran & Co., 1944), s. 193-94.

çıkışı bu kolektivist programı yeniden tesis etti –“hemen hemen bütün planlama organlarının büyük bir bürokrasinin yönetimi altındaki neredeyse totaliteryen bir güçle işlev görmesi ile birlikte, tam kontrol altındaki muazzam borç akımları ile desteklenen bir ekonomi.” Flynn New Deal’in bu düzeni savaştan sonra daimî bir şekilde uluslararası ilişkilere de yaymaya teşebbüs edeceği kehanetinde bulundu. Flynn, muazzam hükümet harcamalarının çok büyük kısmının savaştan sonra da askerî amaçla yapılmaya devam edeceğini bilgece tahmin etti, çünkü bu, hükümet harcamasının muhafazakârların asla karşı çıkmayacağı ve işçilerin de yeni iş yaratımı nedeniyle hoş karşılayacağı yegâne şeklidir. “Bu nedenle, militarizm, toplumdaki muhtelif unsurların üzerinde mutabakata varabileceği yegâne, fevkalâde büyüleyici kamu işletmeleri projesidir.”¹⁶

Flynn, Amerika’nın savaş sonrası politikasının emperyalist olma anlamında “enternasyonalist” olacağını tahmin etti. Emperyalizm “tabii ki, savaşın uluslararasılığı anlamında... enternasyonaldir,” ve militarizm politikasının ardından ortaya çıkar. “Diğer ülkelerin yaptığı şeyi yapacağız; halkımızın diğer ülkelerin saldırgan emelleri hakkındaki korkularını canlı tutacağız ve kendi başımıza bize ait emperyalistçe teşebbüslere girişeceğiz.” Emperyalizm, Birleşik Devletler için “düşmanlar”ın ebedî mevcudiyetini, Charles A. Beard’ın daha sonra “daimî barış için daimî savaş” olarak adlandırdığı şeyin sürdürülmesini temin edecektir. Zira, Flynn gösterdi ki, “bütün dünya üzerinde üsler elde etmeyi başardık... belanın patlak verebileceği, bütün dünya üzerinde, çıkarlarımızın tehdit edildiğini iddia edemeyeceğimiz hiçbir yer yoktur. Böylece çıkarlarımıza bu tehdit ile, savaş bittiği zaman, emperyalistlerin ellerinde, herhangi bir yere saldırmaya veya sahip olmaya mecbur olacağımız bütün düşmanlardan gelen bir saldırıya direnmeye hazır büyük bir donama tesisi ve muazzam bir kara ordusu için devam eden bir argüman kalmalı.”¹⁷

Amerikan yaşamında İkinci Dünya Savaşı tarafından biçimlendirilen değişimin en hazin tasvirlerinden birisi, New Deal’in gidişatı ile “aşırı sol”dan “aşırı sağ”a kayan, hayat boyu bir radikal ve bireyci, John Dos Passos tarafından yazıldı. Dos Passos savaş sonrası romanı *The Grand Design*’da (*Muhteşem Tasarım*) keskinliğini ifade etti:

Yurtiçinde, kan bankalarını ve sivil savunmayı örgütledik,

Ve toplama kampları kurarak (onları sadece ülkelere geri gönderme merkezleri diye adlandırdık) ve içlerini doldurarak dünyanın kalan kısmını taklit ettik.

İzhar tezkeresi’nden (habeas corpus) yararlanma hakkından mahrum... Japon asıllı Amerikan vatandaşları...

¹⁶ *A.g.e.*, s. 198, 201, 207.

¹⁷ *A.g.e.*, s. 212-13, 225-26.

Birleşik Devletler Başkanı samimî bir demokrat gibi konuştu ve Kongre üyeleri de. Kabinede sivil hürriyete içtenlikle inananlar vardı. "Şu an savaşmakla meşgulüz: bütün özgürlüklerimizi daha sonra kullanacağız" dediler...

Savaş, Sezarların zamanıdır...

Ve Amerikan halkından, ülkesine geri gönderilmesi için dikenli tellerin arkasına teslim edilen Sıradan İnsan'ın yüzyılı için teşekkür etmeleri beklendi, öyleyse Tanrım yardım et ona.

Öğrendik.Yapmak için öğrendiğimiz şeyler var,

Fakat, Anayasa ve Bağımsızlık İlanı'na ve Richmond ve Philadelphia'daki büyük tartışmalara rağmen,

insanların hayatları üzerinde güç kullanma yetkisini tek bir adamın eline nasıl vereceğimizi

ve onun bunu bilgece kullanmasını nasıl sağlayacağımızı öğrenemedik.¹⁸

Sovyet Dış Politikası

Önceki bölümde, Rusların *gerçekten de* Birleşik Devletler'e askerî bir saldırı yapmaya azimli olup olmadıkları sorusunu soyutlayarak, zaten ulusal savunma sorunu ile ilgilenmiş olduk. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana, Amerikan askerî ve dış politikası, en azından retorik seviyesinde, yaklaşan Rus saldırısı tehdidi varsayımına dayanmaktadır –küresel Amerikan müdahalesi ve askerî harcamalardaki milyarlarca dolar için genel tasvip kazanmayı başaran bir varsayım. Ancak, bu varsayım ne kadar gerçekçi, ne kadar sağlam temellere *dayalıdır*?

Öncelikle, Sovyetler'in, bütün diğer Marksist-Leninist rejimlerle beraber, mevcut sosyal sistemlerin hepsini komünist rejimler ile yerinden etmek *istediğine* hiç şüphe yoktur. Ancak bu tür bir düşünce, elbette, nadiren herhangi bir tür gerçekçi saldırı tehlikesini ima eder –tıpkı, özel hayattaki bir bedduanın gerçekçi bir yakın saldırı beklentisi için zar zor gerekçe olabilmesi gibi. Bilakis, Marksizm-Leninizm'in kendisi komünizmin bir zaferinin kaçınılmaz olduğuna inanır –dış gücün sayesinde *değil*, ama daha çok her toplumun içinde biriken gerilimler ve "çelişkiler" nedeniyle. Dolayısıyla, Marksizm-Leninizm, komünizmi kurma amaçlı iç devrimin (veya şimdiki "Eurocommunism" uyarlamasıyla, demokratik değişimin) kaçınılmaz olduğunu düşünür. Aynı zamanda, komünizmin herhangi bir hariçten cebren dayatılmasının olsa olsa şüpheli ve en kötü ihtimâlâ göre de hakikî organik sosyal değişime karşı yıkıcı ve ters tepici olduğunu kabul eder. Komünizmin başka ülkelere Sovyet ordusu desteğinde "ihrac edilmesi"ne dair herhangi bir fikir Marksist-Leninist teoriyle bütünüyle çelişkilidir.

Elbette, Sovyet liderlerin asla Marksist-Leninist teoriye aykırı herhangi bir şey yapmayacaklarını söylemiyoruz. Ancak, onlar güçlü bir Rus ulus devletinin alelade yöne-

¹⁸ John Dos Passos, *The Grand Design* (Boston: Houghton Mifflin Co., 1949), s. 416-418.

ticileri olarak davranmaya devam ettikleri sürece, Birleşik Devletler'e yönelik yakın bir Sovyet tehdidi durumu son derece zayıftır. Zira, soğuk savaşçılarımız tarafından ortaya koyulduğu gibi, bu tür bir tehdidin yegâne iddia edilen temeli, Sovyetler Birliği'nin Marksist-Leninist teoriye ve onun nihai dünya komünist zaferi hedefine yönelik sözde bağlılığıdır. Şayet Sovyet yöneticileri sadece, yalnızca kendi ulusal çıkarlarını hesaba katan Rusyalı diktatörler olarak hareket ederlerse, o zaman, yakın askerî saldırının yegâne şeytanî kaynağı olarak tehdid eden Sovyetler için bütün temel un ufak olur.

1917'de Rusya'da Bolşevikler iktidara geldikleri zaman, komünist devrimin öncelikle Batı Avrupa'nın ileri endüstriyel ülkelerinde çok geçmeden takip edeceğine ikna olduklarından, geleceğin Sovyet dış politikası hakkında çok az şey düşündüler. Birinci Dünya Savaşı'nın ardından bu tür umutlar sona erince, Lenin ve yoldaşı Bolşevikler "barışçıl birarada yaşama" teorisini bir komünist Devlet için temel dış politika olarak benimsediler. Fikir şu idi: başarılı ilk komünist hareket olarak, Sovyet Rusya dünyanın her yerindeki diğer komünist partilere bir nirengi feneri ve destekçi olarak hizmet edecekti. *Fakat* bir Devlet *olarak* (*qua* State), Sovyet Devleti kendisini bütün diğer ülkelerle barışçıl ilişkilere adayacak ve komünizmi Devletlerarası savaş vasıtasıyla ihrac etmeye kalkışmayacaktı. Bu noktada, fikir sadece Marksist-Leninist teoriyi izlemek değildi, ayrıca dış politikanın başta gelen amacı olarak ziyadesiyle uygulanabilir, mevcut komünist Devletin hayatını devam ettirme rotasını takip etmek idi: yani, Devletlerarası savaş kortuna çıkarak Sovyet Devletini asla tehlikeye atmamak. Diğer ülkelerin kendi iç süreçleri ile komünist olmaları beklenilebilirdi.

Böylece, zarurî bir şekilde, kendi başına teorik ve pratik sebeplerin karışımından, Sovyetler liberteryenlerin yegâne uygun ve ilkeli dış politika addettikleri şeye erkenden ulaştılar. Buna ilâveten, zaman geçtikçe bu politika, iktidarı ele geçirdikten ve bir ulus devlet üzerindeki iktidarı sürdürme çıkarının başlangıçtaki dünya devrimi idealine karşı gittikçe daha çok öncelik kazanmaya başladığı herhangi bir süre için onu elinde bulundurduktan sonra, bütün hareketlerin karşılaştığı bir "muhafazakârlık" tarafından takviye edildi. Stalin ve onun hâleflerinin yönetimi altındaki bu artan muhafazakârlık saldırgan olmayan, "barışçıl birarada yaşama" politikasını güçlendirdi ve takviye etti.

Gerçekten de, Bolşevikler, Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcından itibaren, Rusya'nın derhal savaştan çekilmesi için gürültülü protestolar yapan hakikatten yegâne politik parti olarak başarı hikâyelerine başladılar. Gerçekten, daha da ileri gittiler ve "kendi" hükümetlerinin yenilgisini dileyerek ("devrimci bozgunculuk"), halk arasında muazzam bir popülarite kaybına uğradılar. Rusya, kitleler hâlinde cepheden firar ile eşlik edilen muazzam kayıplardan muzdarip olmaya başladığı ve savaş fena hâlde gözden düştüğü zaman, Lenin tarafından yönlendirilen Bolşevikler, savaşa derhal bir son verilmesi için çağrı yapan yegâne parti olmaya devam ettiler -diğer partiler ise, hâlen Almanlarla sonuna kadar savaşmak için and içiyorlardı.

Bolşevikler iktidara geldiğinde, bizzat Bolşevik merkez komitesi çoğunluğunun dahi histerik muhalefetine rağmen, Lenin 1918 Mart'ındaki Brest-Litovsk "tavizcilik" barışının sonuçlandırılmasında ısrarcı oldu. Bu noktada Lenin, (Beyaz Rusya ve Ukrayna dâhil) Rus İmparatorluğu'nun o sırada işgali altındaki bütün parçalarını galip Alman ordusuna verme pahasına da olsa, Rusya'yı savaştan çıkarmada başarı sağladı. Böylece, Lenin ve Bolşevikler hâkimiyet dönemlerine sadece barış partisi olarak değil, ayrıca fiilen bir "her ne pahasına olursa olsun barış" partisi olarak başladılar.

Birinci Dünya Savaşı ve Almanya'nın yenilgisinden sonra, yeni Polonya Devleti, Rusya'ya saldırdı ve Beyaz Rusya ile Ukrayna'nın büyük kısmını kendisi için gasp etmede başarı gösterdi. Rusya içinde savaş sonundaki kargaşa ve sivil savaştan yararlanarak, muhtelif diğer ulusal gruplar -Finlandiya, Estonya, Letonya ve Litvanya- Birinci Dünya Savaşı öncesi Rusya İmparatorluğu'ndan ayrılmaya ve ulusal bağımsızlıklarını ilan etmeye karar verdiler. Bu sırada, Leninizm ulusal kendi kaderini tayin ilkesine sahte bağlılık gösteriyor iken, Sovyet egemenleri için, başlangıçtan bu yana, eski Rusya Devleti sınırlarının dokunulmamış kalması gerektiği açıktı. Kızıl Ordu Ukrayna'yı, sadece Beyazlardan değil, ayrıca Ukraynalı ulusalcılar ve hatta Nestor Makhno'nun Ukraynalı yerli anarşist ordusundan geri aldı. Kalanına gelince, Rusya'nın, 1920'ler ve 1930'lardaki Almanya gibi, savaş sonrası Versay'daki hesaplaşma ile karşı karşıya kalan "revizyonist" bir ülke olduğu aşikârdı. Yani, hem Rusya hem de Alman dış politikasının yol gösterici prensibi, her ikisinin de kendi Devletlerinin "asıl" sınırları addettiği, Birinci Dünya Savaşı öncesi sınırlarının yeniden ele geçirilmesi idi. Rusya ve Almanya'daki *her* politik parti veya eğilimin, Devleti yöneten ya da muhalefette olsun, ulusal topraklarının tamamıyla iade edilmesi hedefi üzerinde mutabakata vardıkları da not edilmelidir.

Fakat vurgulanmalıdır ki, Hitler yönetimi altındaki Almanya kaybedilen toprakları yeniden ele geçirmek için sert önlemler alıyor iken, tedbirli ve muhafazakâr Sovyet egemenleri katiben hiçbir şey yapmadılar. Ancak Stalin-Hitler anlaşması ve Polonya'nın Almanya tarafından fethedilmesinin ardından, artık bunu yapmanın herhangi bir tehlikesi ile karşılaşmayan Sovyetler kaybettikleri toprakları tekrar ele geçirdiler. Belirli bir biçimde, Ruslar, bir süreliğine Doğu Polonya olan Ukrayna ve Beyaz Rusya'nın eski Rusya topraklarına ilâveten Estonya, Litvanya ve Letonya'ya yeniden sahip oldular. Ve bunu bir savaşa girmeksizin yapmaya muktedirdiler. Birinci Dünya Savaşı öncesi eski Rusya artık, Finlandiya istisnası ile, eski topraklarına yeniden kavuşturulmuştu. Ancak, Finlandiya savaşa hazırlıktı. Bu noktada, Ruslar bir bütün hâlinde Finlandiya'nın tekrar topraklarına katılmasını değil, ama sadece etnik bakımdan Rus olan Karelya Kıstağı'nın bir kısmını talep ettiler. Finliler bu talebi reddedince, Rusya ve Finlandiya arasında, Finlilerin sadece Rus Karelyası'nı teslim etmesi ile sona eren, "Kış Savaşı" (1939-1940) çıktı.¹⁹

¹⁹ Rus-Fin çatışmasına dair aydınlatıcı bir görüş için bkz. Max Jakobson, *The Diplomacy of the Winter War* (Cambridge:

22 Haziran 1941'de, Batı'da İngiltere hariç her ülke üzerinde muzaffer konum-daki Almanya, Sovyet Rusya'ya karşı anî, muazzam ve herhangi bir Rus tahriki olmaksızın yapılan bir saldırıya başladı. Bu Doğu Avrupa'daki diğer Alman yandaşı Devletlerce (Macaristan, Romanya, Bulgaristan, Slovakya ve Finlandiya). yardım ve teşvik edilen bir saldırı fiiliydi. Rusya'nın Almanya ve müttefiklerince işgali çok geçmeden, o tarihten bu yana, Avrupa tarihindeki kilit vakıalardan birisi hâline geldi. Stalin bu saldırı için o kadar hazırlıksızdı, ve Doğu Avrupa'daki Alman-Rus barış anlaşmasının mantığı temeline o kadar çok güveniyordu ki, Rus ordusunun harap olmasına müsaade etti. Stalin savaşıma arzusundan o kadar uzaktı ki, gerçekten de, Almanya muazzam üstünlük koşulları ile neredeyse Rusya'yı fethetmeye muktediri. Almanya Rusya'yı işgale girişmeseydi Avrupa'nın kontrolünü belirli olmayan bir süre için elinde tutabilirdi, bundan dolayıdır ki, antikomünist ideolojinin siren çağrısı tarafından mantıklı ve basiretli bir istikameti heba etmeye yönlendirilen ve nihai yenilgisinin başlangıcı olacak şeyi harekete geçiren kişi Hitler'di.

Soğuk savaşçıların mitolojisi Sovyetlerin İkinci Dünya Savaşı'na kadar uluslararası seviyede saldırgan olmadığını çoğunlukla kabul eder –gerçekten de, onlar Birleşik Devletler ve Rusya'nın Almanya'ya karşı İkinci Dünya Savaşı ittifakını kuvvetle onayladıklarından, bu noktayı teyit etmeye zorlanmışlardır. İddia ederler ki, savaş esnasında ve savaşın hemen ardından, Rusya genişlemeci bir ülke hâline gelmiş ve yolunu Doğu Avrupa'ya doğru çizmiştir.

Bu suçlamanın gözden kaçırdığı şey Alman merkezî olgusu ve beraberindeki Haziran 1941'de Rusya'ya saldırıdır. Almanya ve müttefiklerinin bu savaşı başlattığına hiç şüphe yoktur. Bu yüzden, işgalcileri yenilgiye uğratmak amacıyla, Ruslar için işgalci orduları geri püskürtmek ve Almanya ile Doğu Avrupa'nın diğer savaşan ülkelerini fethetmek besbelli ki zarurî idi. Birleşik Devletler'i İtalya ve Almanya'nın bir kısmını fethettiği ve işgal ettiği için genişlemecilikle suçlamak, Rusya'nın davranışlarını genişlemecilikle suçlamaktan daha kolaydır –unutulmamalıdır ki, Birleşik Devletler Almanlar tarafından asla doğrudan saldırıya uğramadı.

İkinci Dünya Savaşı esnasında, üç büyük müttefik Birleşik Devletler, Britanya ve Rusya bütün fethedilen toprakların üç gücün ortak askerî harekâtı ile işgal edilme-si üzerinde mutabakata varmışlardı. Birleşik Devletler, İtalya'nın askerî işgalinde Rusya'nın hiçbir şekilde bir rol oynamasına müsaade etmeyerek, savaş sırasında bu mutabakatı ihlâl eden ilk taraftı. Mutabakatın bu ciddi ihlâline rağmen, Stalin, tekrar tekrar doğuştan komünist hareketlere ihanet ederek, Rus ulus devletinin muhafazakâr çıkarlarını, devrimci ideolojiye sadık kalmanın üzerinde tutmaya yönelik kararlı tercihini göz önüne serdi. Rusya ve Batı arasındaki barışçıl ilişkileri muhafaza etmek amacıyla, Stalin muhtelif komünist hareketlerin başarısını müte-madiyen geri tutmaya çalıştı. Stalin, komünist partizan grupların, Alman askerî geri

çekilişinin ardından, iktidarı kolayca ele geçirebileceği Fransa ve İtalya'da başarılıydı; fakat Stalin onlara bunu yapmamalarını emretti ve bunun yerine onları antikomünist partilerce yönetilen koalisyon rejimlerine katılmaya ikna etti. Her iki ülkede de, komünistler çok geçmeden koalisyonlardan kovuldular. Komünist partizanların hemen hemen iktidarı *ele geçirdiği* Yunanistan'da, Stalin onları, yüzüstü bırakarak ve iktidarı ülkeyi yakınlarda işgal etmeye başlayan Britanya birliklerine devretmeye zorlayarak, telâfi edilemez bir şekilde zayıf düşürdü.

Bilhassa komünist partizan grupların güçlü olduğu diğer ülkelerde, komünistler Stalin'in taleplerini açıkça reddettiler. Yugoslavya'da muzaffer Tito, Stalin'in kendisini bir hükümet koalisyonundaki antikomünist Mihailovich'in emrine tâbi kılması talebini reddetti; Mao kendisini Chiang Kai-Shek'e tâbi kılması şeklindeki benzer bir Stalin talebini reddetti. Bu reddedişlerin dünya komünist akımı içinde daha sonra ortaya çıkacak olan son derece önemli hizipçiliğin başlangıcı olduğuna şüphe yoktur.

Bu nedenle, Rusya kendisine karşı başlatılan savaşı kazandıktan sonra Doğu Avrupa'yı askerî işgalci olarak yönetti. Rusya'nın başlangıçtaki hedefi Doğu Avrupa'yı Sovyet ordusunun desteğiyle komünistleştirmek değildi. Onun amacı, Doğu Avrupa'nın, daha önce yarım yüzyılda üç defa olduğu gibi, -bunların sonuncusundaki savaşta yirmi milyondan fazla Rusyalı katledilmişti- Rusya'ya karşı bir saldırı için geniş bir anayol hâline gelmemesi amacıyla güvenceler kazanmaktı. Kısacası, Rusya sınırlarındaki ülkelerin askerî bir anlamda antikomünist olmayacak ve başka bir işgal için atlama tahtası şeklinde kullanılmayacak ülkeler olmasını istedi. Doğu Avrupa'daki politik şartlar öyle bir şekildeydi ki, ancak daha modernize bir ülke olan Finlandiya'da, Rusya'nın dış ilişkilerde barışçıl bir çizgiyi takip etmek için güvenebileceği, komünist olmayan politikacılar var oldu. Ve Finlandiya'daki bu durum, uzak görüşlü bir devlet adamı, tarımcı (agrarian) Julio Paasikivi'nin eseri idi. O sırada ve günümüze kadar, Finlandiya'nın kesinkes "Paasikivi çizgisi"ni izlemesi nedeniyledir ki, Rusya birliklerini Finlandiya'dan çekmeyi ve bu ülkenin komünistleştirilmesinde ısrarcı olmamayı istiyordu -önceki altı yıl içinde Finlandiya ile iki defa savaşmış olmasına rağmen.

Rusya, diğer Doğu Avrupa ülkelerinde dahi, savaştan sonraki birkaç yıl boyunca koalisyon hükümetlerine sıkıca tutundu ve onları ancak 1948 yılında tamamı itibarıyla komünistleştirdi -Rusya'yı bu ülkelere kovmak için üç yıl süren gevşemeyen Amerikan Soğuk Savaş baskısının ardından. Diğer bölgelerde, Rusya birliklerini Avusturya ve Azerbaycan'dan itirazsız geri çekti.

Soğuk savaşçılar, Rusya'nın Finlandiya'daki davranışlarını açıklamayı zor bulurlar. Eğer Rusya daima, yapabildiği her yerde komünist hâkimiyeti dayatmaya kararlı ise, neden Finlandiya'da barışçıldı/esnekti? Yegâne akla yatkın açıklama,

dünya komünizmi başarısının onun öncelik sıralamasında bir hayli küçük bir rol oynaması ile birlikte, Sovyetlerin motivasyonunun Rus ulus devletinin saldırıya karşı güvenliği olmasıdır.

Gerçekten de, soğuk savaşçılar, hiçbir zaman dünya komünist akımındaki derin hizipçilik olgusunu ne açıklamaya ne de anlamaya muktedir oldular. Zira, eğer bütün komünistler ortak bir ideoloji tarafından yönetiliyorlar ise, şu hâlde, dünyanın her yerindeki her komünist, birleşik bir bütünün ve, Bolşeviklerin başlangıçtaki başarısı verili iken, onları Moskova'nın bağımlıları veya "ajanlar"ı yapan şeyin bir parçası olmalıdır. Eğer komünistler temelde Marksizm-Leninizme bağlılıkları tarafından motive ediliyorlar ise, nasıl oldu da örneğin, Rusya'nın bir milyon kişilik bir orduyu Çin-Rus sınırında hazır bulundurduğu, derin bir ayrılığa düştüler? Nasıl oldu da Yugoslav ve Arnavut komünist Devletleri arasında düşmanlık meydana geldi? Nasıl oldu da Kamboçya ve Vietnam komünistleri arasında fiilen bir askerî çatışma çıktı? Cevap, tabii ki, devrimci hareketin, Devlet gücünü bir kere ele geçirince, çok çabuk bir şekilde bu gücün alıkonmasında yerleşik bir sınıf çıkarına sahip, egemen bir sınıfın vasıflarını üstlenmeye başlamasıdır. Onların nazarında, dünya devrimi soluklaşmaya ve önemsizleşmeye başlar. Ve Devlet elitleri güç ve zenginlikte çatışan çıkarlara sahip olabilecekleri ve olduklarından dolaydır ki, komünistler arası çatışmaların her zaman görülmesi şaşırtıcı değildir.

İkinci Dünya Savaşı'nda Almanya üzerindeki galibiyetleri ve ortak askerî saldırılarından bu yana, Sovyetler askerî politikalarında muhafazakâr kalmaya devam etmektedir. Onların yegâne askerî güç kullanımı komünist bloktaki bölgelerini, daha fazla genişletmekten ziyade, *savunma* amaçlıdır. Bunun için, Macaristan 1956'da ya da Çekoslovakya 1968'de Sovyet bloğundan ayrılma tehdidinde bulunduğu, Sovyetler askerî birlikler ile, elbette şiddetli bir şekilde, müdahale etti, fakat yine de, genişlemeci olmaktan çok muhafazakâr ve savunmacı bir minvalde hareket ederek. (Görünüşe bakılırsa, Tito Yugoslavya'yı Sovyet bloğundan çıkardığında Sovyetler Yugoslavya'yı işgal etmeyi bir hayli düşündü, ancak, Yugoslav ordusunun gerilla savaşına yönelik yenmesi güç meziyetlerince caydırıldılar.) Rusya, hiçbir durumda, kendi bloğunu genişletmek için veya ilâve toprak fethetmek için askerî güç kullanmamaktadır.

Princeton'daki Rusya Araştırmaları'nda program yöneticisi, Profesör Stephen F. Cohen dış ilişkilerdeki Sovyet muhafazakârlığının doğasını bir süre önce tasvir etti:

Devrimle doğan ve hâlen devrimci fikirlerini açıkça ifade eden bir sistemin, dünyadaki en muhafazakâr sistemlerden birisi olması gerektiği mantıksız görünebilir. Fakat Sovyet politikasında çeşitli biçimlerde en önemli oldukları söylenen şu amillerin hepsi bu muhafazakârlığa katkıda bulunmaktadır: devrimden önceki Rus hükümetinin bürokratik geleneği; muhafazakâr kaideleri hızla çoğaltan ve bürokratik imtiyazların gayretli savunucularının

koruma altındaki bir sınıfını yaratan, Sovyet hayatının müteakip bürokratikleştirilmesi; günümüz elitlerinin yaşlanmış (geriatric) doğası; ve hatta, hamlesi yeni bir sosyal düzenin yaratılmasından mevcut olanın yüceltilmesine epey yıllar önce yönelmiş bir resmî ideoloji...

Diğer bir deyişle, bugünkü Sovyet muhafazakârlığının temel hamlesi yurtiçinde ve yurtdışında zaten sahip olduğunu tehlikeye atmak değil, ama korumaktır. Muhafazakâr bir hükümet, elbette, Çekoslavakya'da gördüğümüz gibi, tehlikeli askerî harekâtlarda bulunmaya muktedirdir... ancak bunlar emperyal korumacılık, devrimci ya da yayılmacı değil ama, bir çeşit savunmacı militarizm fiilleridirler. Kesinlikle doğrudur ki, çoğu Sovyet lideri için, muhtemelen çoğu Amerikan lideri için olduğu gibi, uluslararası ilişkilerdeki yumuşama diğergam bir gayret değil, ama ulusal çıkarların takibidir. Bir anlamda, bu üzücü. Fakat aynı zamanda, muhtemelen doğrudur ki, karşılıklı kişisel çıkar, yumuşama için, mağrur ve nihayetinde boş diğergamlığın yapabileceğinden daha dayanıklı bir temel sağlar.²⁰

Benzer bir şekilde, mükemmel bir anti-Sovyet kaynağı olarak, eski CIA yöneticisi William Colby, Sovyetler'in karşı konulmaz endişesinin, topraklarının başka bir felâket getiren işgalinden kaçınma savunmacı gayesi olduğunun farkındadır. Colby'nin Senato Dış İlişkiler Komitesi önünde tanıklık ettiği gibi:

Kendi [Sovyetler'in] güvenlikleri üzerine bir kaygıyı, hatta bir paranoyayı farkedebilirsiniz. Bir daha asla işgal edilmeyeceklerine, ve tesiri altında kaldıkları türden kargaşalara ve birçok muhtelif işgale uğramayacaklarına dair bir kararlılığı farkedebilirsiniz... bunun gerçekleşmeyeceğine emin olmak için kendilerini gereğinden fazla korumak istediklerini... düşünüyorum...²¹

Savurduğu tehditlere rağmen, Çin bile muhafazakâr ve pasifist bir dış politika takip etmektedir. Uluslararası seviyede Çin'in parçası olarak tanınan Tayvan'ı işgal etmede başarısızlığa uğramakla kalmadılar, ayrıca küçük kıyı adaları Quemoy ve Matsu'nun dahi Chiang Kai-Shek'in ellerinde kalmasına izin vermektedirler. Britanya ve Portekiz tarafından işgal edilmiş Hong Kong ve Macao anklavlarına²² karşı hiçbir hamle yapılmamaktadır. Çin'in komünist Vietnam'ı işgalinin tek taraflı bir çekilme ile takip edilen kısa süreli bir saldırı olduğu meydana çıktı. Benzer bir şekilde, Çin, şiddetli savaşlarında Hintli güçler üzerinde kolayca galip geldikten sonra, *tek taraflı* bir ateşkes ve kuvvetlerinin kendi sınırına çekilişini ilan ederek daha önce görülmedik bir adım atmıştı.²³

²⁰ Stephen F. Cohen, "Why Detente Can Work," *Inquiry* (Aralık 19, 1977), s. 14-15.

²¹ Richard J. Barnet tarafından aktarılmıştır, "The Present Danger: Amerikan Security and the U.S.-Soviet Military Balance," *Libertarian Review* (Kasım 1977), s. 12.

²² Enclave; yabancı ırka mensup kimselere mahsus yerleşme bölgesi (ç.n.)

²³ Bkz. Neville Maxwell, *India's China War* (New York: Pantheon Books, 1970). Çin'in ne Tibeti yeniden fethetmesi ne de Tibet'teki ulusal ayaklanmayı bastırması bizim tezimize karşı geçerli bir nokta değildir. Zira, pek çok nesillerden beridir, bütün diğer Çinlilere ilâveten Chiang Kai-Shek de Tibet'i Büyük Çin'in bir parçası addetmektedir ve Çin, Tibet'te Sovyetler'i yönlendirdiğini gördüğümüz aynı muhafazakâr ulus devlet tarzında hareket ediyordu.

A Priori Tarihten Kaçınmak

Hâlen, Amerikalılar ve hatta bazı liberteryenler arasında yaygın ve onları bu bölümün çözümlenmesini anlamaktan alıkoyabilecek bir tez vardır: Woodrow Wilson tarafından ileri sürülen, diktatörlerin kaçınılmaz şekilde savaşa sever olmasına karşın, demokrasilerin kaçınılmaz şekilde barış sever olması gerektiği miti. Bu tez, tabiiyle, Wilson'un Amerika'yı gereksiz ve korkunç bir savaşa sürükleme sorumluluğunun üstünü örtmek için ziyadesiyle kullanışlıdır. Fakat bu gerçek bir yana, bu varsayım için hakikatten hiçbir kanıt yoktur. Birçok diktatörlük ihtiyatlı bir şekilde kendilerini kendi halklarına sıkıntı vermekle sınırlandırarak içe kapanmıştır: örnekler modern dönem öncesi Japonya'dan komünist Arnavutluk ve günümüzün Üçüncü Dünya'sındaki sayısız diktatörlüklere kadar değişir. Gümüş dünyasının belki de en insanlıktan uzak ve baskıcı diktatörü, Uganda'nın İdi Amin'i, komşu ülkeleri işgal ederek rejimini herhangi bir şekilde tehlikeye atacak hiçbir işaret göstermemektedir. Diğer yandan, Büyük Britanya gibi kuşku duyulmaz bir demokrasi ise 19. ve daha önceki yüzyıllar boyunca cebrî emperyalizmini dünyanın bir tarafından diğerine genişletmiştir.

Demokrasi veya diktatörlüğe odaklanılmasına yönelik teorik neden, esas konunun *Devletlerin –bütün* Devletlerin– kendi nüfuslarına hükmetmeleri ve savaşa girmeye ya da girmemeye karar vermeleri olduğunu ıskalar. Ve *bütün* devletler, resmî olarak ister bir demokrasi ister diktatörlük ya da diğer bir hâkimiyet şekli olsun, egemen bir elit tarafından yönetilirler. Herhangi bir belirli durumda, bu elitlerin başka bir Devlet ile savaşa girip girişmeyeceği, egemenlerin mizacını, onların düşmanlarının gücünü, savaş için teşvikleri ve kamuoyunu da dâhil eden karmaşık bir nedenler ağı dokusunun bir fonksiyonudur. Kamuoyunun her iki yönetim şeklinde de tartılması zorunlu iken, bir demokrasi ile diktatörlük arasında savaşa girmek hususundaki yegâne asıl farklılık, birincisinde rızalarını biçimlendirmek amacıyla uyruklara yönelik *daha fazla* propagandanın neşredilmesi zorunluluğudur. Yoğun propaganda her durumda zaruridir –bütün savaştan modern Devletlerin gayretli kanaat şekillendirici davranışında görebileceğimiz gibi. Ancak, demokratik Devlet daha sıkı ve daha hızlı çalışmak zorundadır. Ve aynı zamanda, demokratik Devlet kitlelerin değerlerini cezbedebilmek için tasarlanmış belâgatın kullanımında daha fazla içten pazarlıklı olmak zorundadır: adâlet, hürriyet, ulusal çıkar, vatanseverlik, dünya barışı, ve saire. Dolayısıyla, demokratik Devletlerde, uyruğuna propaganda yapma sanatı biraz daha incelikli ve rafine olmak zorundadır. Ancak bu, daha önce gördüğümüz gibi, sadece savaş veya barış için değil, *bütün* hükümet kararları için doğrudur. Zira, bütün hükümetler –ama bilhassa demokratik hükümetler– uyruklarını, kendi zulüm fiillerinin hepsinin, *gerçekten de*, onların çıkarları için en iyisi olduğuna ikna etmek amacıyla çok sıkı çalışmak zorundadırlar.

Demokrasi ve diktatörlük hakkında söylediğimiz şey, aynı şekilde, bir ülkedeki dâhilî hürriyet ve bu ülkenin harici saldırganlık dereceleri arasındaki karşılıklı ilişki eksikliğine de uygulanır. Bazı Devletler, dışta saldırgan bir savaşa girişebiliyor iken, dâhilde önemli derecedeki bir özgürlüğe müsaade etmeye mükemmel müktedir olduklarını göstermektedirler; diğer Devletler ise pasifist bir dış politika takip ediyor iken, dâhilde kendilerini totaliteryen hâkimiyete müktedir göstermektedirler. Uganda, Arnavutluk, Çin, Büyük Britanya ve diğer örnekler bu karşılaştırmaya tamı tamına uygun düşerler.

Kısacası, liberteryenler ve diğer Amerikalılar *a priori* tarihe karşı gardlarını almak zorundadırlar: Bu durumda, herhangi bir çatışmada, daha demokratik olan ya da dâhilde daha çok hürriyete izin veren Devletin, mecburen veya hatta tahminen, daha diktatör ya da totaliteryen Devlet tarafından yapılan saldırının kurbanı olduğu faraziyesi. Açık bir şekilde, bu türden bir tahmin için hiçbir tarihsel kanıt hakikatten yoktur. Nisbî doğrular ve yanlışlar, dış ilişkilerdeki herhangi bir ihtilâfa nisbî saldırı dereceleri hakkında karar verirken ihtilâfın kendisinin ayrıntılı empirik, tarihsel tetkikinin yerine hiçbir ikâme yoktur. Şu hâlde, eğer bu tür bir araştırma, demokratik ve çok daha hürriyetçi Birleşik Devletler'in dış ilişkilerde, nispeten totaliteryen Rusya ve Çin'den, daha saldırgan ve emperyalist olduğu sonucuna varırsa, bu büyük bir sürprize sebep olmamalı. Bunun tersine, bir Devleti dış ilişkilerde daha az saldırgan olduğu için selamlamak, hiçbir şekilde gözlemcinin bu Devletin dâhilî siciline sempati ile baktığı anlamına gelmez. Amerikalıların, gittikçe artarak iç politikada yaptıkları gibi, dış ilişkilere de, hükümetlerinin arşivindeki efsaneden uzak, soğukkanlı ve açık görüşlü bir şekilde bakmaları gereği hayatidir –gerçekten de, bu tam anlamı ile bir ölüm kalım meselesidir. Zira, savaş ve sahte bir "dış tehdit" uzun süredir Devletin kendileri vasıtasıyla uyruklarının sadakatini tekrar kazandığı belli başlı araçlardır. Gördüğümüz gibi, savaş ve militarizm klâsik liberalizmin mezarkazıcılarıdır; bir daha asla Devletin bu hileli oyun ile paçasını kurtarmasına izin vermemeliyiz.²⁴

Bir Dış Politika Programı

Tartışmamızı sonuçlandırmak amacıyla, Amerika için bir liberteryen dış politika programının öncelikli prensibi, Birleşik Devletler'in küresel müdahalecilik politikasını terk etmesi için çağrıda bulunmak olmalıdır: derhal ve tamamen, askerî ve politik seviyede, Asya, Avrupa, Latin Amerika, Orta Doğu'dan ve *her yerden* çekilmek. Amerikan liberteryenleri arasındaki nida, ABD hükümetine zorluk çıkararak her yolu kullanarak, Birleşik Devletler'in hemen şimdi çekilmesi için olmalıdır. Birleşik Devletler üslerini tasfiye etmeli, birliklerini geri çekmeli, ardı arkası gelmeyen politik müdahalelerine son vermeli ve CIA'yı lağvetmelidir. Ayrıca, Amerikan vergi mükellefini, hepsi de "dünyanın açlık çe-

²⁴ Soğuk savaşçılarca Sovyet askerî tehdidini bir korku nedeni olarak yeniden diriltmek için yapılan yakın dönemlerdeki girişimlerin bir eleştirisi için bkz. Barnett, *The Present Danger*.

ken halklarına yardım etme" adına, Amerikan ihracatını ve kayrılan yabancı Devletleri sübvansede etmeye zorlayan basbayağı bir hile olan bütün dış yardımlara son vermelidir. Kısacası, Birleşik Devletler tamamen kendi sınırlarının içine çekilmeli, ve her yerde sıkı bir politik "izolasyon" veya tarafsızlık politikası sürdürmelidir.

Bu aşırı-"izolasyonist," liberteryen dış politikanın özü 1930'lar boyunca, emekli Deniz Piyade Tuğgeneral Smedley D. Butler tarafından tarif edildi. 1936 Sonbahar'ında, General Butler, eğer bir kez daha ciddi bir surette ele alınmış olsaydı liberteryen gönülleri memnun edecek olan, günümüzde unutulmuş bir anayasal tadilatı teklif etti. İşte, bütünü itibariyle, Butler'in teklif ettiği anayasal tadilat:

Kara ordusu birlikleri, ayırd etmeksizin her ne nedenle olursa olsun, Birleşik Devletler ve Panama Kanal Bölgesi kıtasal hudutları dâhilinden dışarıya nakledilmekten, iş bu beyan ile men edilmişlerdir.

Birleşik Devletler Donanması veya silâhlı kuvvetlerin diğer birimlerinin gemileri, insanî yardım amaçlı operasyonlar istisna, ayırd etmeksizin her ne nedenle olursa olsun, kıyılarımızın beşyüz mil ötesinde seyrüseferden, iş bu beyan ile men edilmişlerdir.

Kara kuvvetleri, Donanma ve Deniz piyadeleri uçakları, ayırd etmeksizin her ne nedenle olursa olsun, Birleşik Devletler deniz kıyılarının yedi yüz elli mil ötesinde uçmaktan, iş bu beyan ile men edilmişlerdir.²⁵

Silâhsızlanma

Şu hâlde, Amerikan devletinin Soğuk Savaş ve bu yüzyılın bütün diğer çatışmalarına dâhil olmasının ana sorumluluğunu kabul etmenin yanısıra, liberteryen bir dış politikanın ilk prensibi sıkı izolasyonizm ve tarafsızlıktır. Bununla birlikte, izolasyon verili iken, Birleşik Devletler ne tür bir silâhlanma politikası takip etmelidir? Orijinal izolasyonistlerin bir çoğu, aynı zamanda, bir "tepeden turnağa silâhlanma" politikasını savundular; fakat bu tür bir program, nükleer bir çağda, küresel soykırım, çok fazla silâhlanmış bir Devlet ve verimsiz hükümet harcamalarının ekonomiye dayattığı muazzam israf ve tahrifatın ağır tehlikesini devam ettirir.

Yalnızca askerî bir bakış açısından dahi, Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği, karşılıklı olarak birbirlerini pekçok defa imha etme gücüne sahiptirler; ve Birleşik Devletler, zarar verilemeyecek kadar güçlü ve aynı anda birden çok hedefe yönlendirilebilen (multi-targeted) savaş başlıklarına sahip nükleer roketlerle silâhlanmış olan Polaris denizaltıları haricindeki bütün askerî donanımını iskartaya çıkartarak, nükleer misilleme gücünün tamamını kolayca muhafaza edebilir. Ancak, bir liberteryen için, ya da gerçekten de, insan hayatının kitlesel nükleer tahribatı hakkında

²⁵ *The Woman's Home Companion* (Eylül 1936), s. 4. Tekrar basımı; Mauriz A. Hallgren, *The Tragic Fallacy* (New York: Knopf, 1937), s. 194.

kaygılanan birisi için, Polaris denizaltılarına kadar yapılacak bir silâhsızlanma dahi hiç de tatmin edici bir çözüm değildir. Dünya barışı, daima bir kaza ile veya iktidar-daki deli adamların davranışları ile altüst edilebilecek, zayıf bir "dehşet dengesi"ne dayalı olmaya devam edecektir. Hayır; nükleer tehlikeden masun hâle gelecek birisi için, 1972 SALT anlaşması ve SALT II müzakerelerinin ancak bir hayli mütereddit bir başlangıç teşkil ettiği, dünya çapında nükleer silâhsızlanmayı başarabilmek hayatî öneme sahiptir.

Silâhsızlanma, nükleer bir büyük felâkette imha *edilmemek* için, bütün insanların ve hatta bütün Devlet egemenlerinin menfaatine olduğundan, bu karşılıklı kişisel çıkar, ortak ve dünya çapında bir nükleer ve diğer modern kitle imha silâhlarının "genel ve tamamen tasfiye edilme"si politikası üzerinde mutabakata varmak ve uygulamak için sağlam, mantıklı bir temel sağlar. Böyle bir müşterek silâhsızlanma, Sovyetler Birliği bu tür bir sonuca yönelik Batı tekliflerini 10 Mayıs 1955'de kabul ettiğinden bu yana uygulanabilir. Sovyetler'in bu kabulü yalnızca Batı'nın kendi tekliflerini tamamen ve panikleyerek terk edişini kazanabilmişti.²⁶

Amerikan uyarlaması, uzun zamadır, bizim silâhsızlanmaya ilâveten denetleme istememize karşın, Sovyetlerin denetleme yapılmaksızın sadece silâhsızlanma talebinde ısrar ettiğini kabul etmektedir. Asıl durum bir hayli farklıdır: 1955 Mayıs'ından bu yana, Sovyetler Birliği tamamen (any and all) silâhsızlanma ve, her ne kadar silâhsızlanma yapılırsa yapılsın, sınırlandırılmamış denetimini savunmaktadır; halbuki Amerikalılar sınırlandırılmamış denetleme eşliğinde çok az silâhsızlanmayı veya hiç tasfiye yapılmamasını savunmaktadırlar! Bu, Başkan Eisenhower'ın, Mayıs 1955 Sovyet kabulünün ardından tez elden geri çektiğimiz silâhsızlanma tekliflerinin yerini alan, harikulade ama esasen hilekâr (dishonest) "açık semalar" teklifinin yükü idi. Açık semalar esasen Amerikan ve Rus uzay uyduları aracılığıyla dahi sağlanmakta olduğundan, tartışmalı 1972 SALT anlaşması fiilen hiçbir silâhsızlanma gerektirmemektedir, sadece nükleer yayılmanın ilerleyişine sınırlandırmalar getirmiştir. İlâveten, dünyanın her yerindeki Amerikan stratejik gücü nükleer ve hava gücüne dayandığından, herhangi bir anlaşmada, nükleer roketler veya taarruz bombardıman uçaklarının tasfiyesine yönelik Sovyet samimiyetine inanmak için muteber bir neden vardır.

Sadece nükleer silâhların müşterek tasfiyesi değil, aynı zamanda, ulusal sınırlar arasında tesirli bir surette ateşlenebilen bütün silâhların da tasfiyesi gereklidir; bilhassa bombardıman uçaklarının. Masum sivillere karşı kullanılmalarından kaçınabilmek için asla nokta hedeflemesine elverişli olamayacak silâhlar, tam olarak roket ve bombardıman uçakları gibi bu kitle imha silâhlarıdır. İlâveten, roketlerin ve bombardıman uçaklarının tamamen terk edilişi, özellikle Amerikan hükümeti

²⁶ Bu müzakerelerdeki yüzkıartıcı Batı sicilinin ayrıntıları hakkında ve Amerikan basınındaki tasvirleri düzeltici bir anlam olarak bkz. Philip Noel-Baker, *The Arms Race* (New York: Oceana Publications, 1958).

de dâhil, her hükümeti bir izolasyon ve tarafsızlık politikasına *mecbur bırakacaktır*. Hükümetler, ancak saldırı silâhlarından muhrum bırakılırlarsa, bir izolasyon ve barış politikası izlemeye zorlanırlar. Kesinlikle, Amerikan hükümeti de dâhil, bütün hükümetlerin kara sicilinin ışığı altında, bu kitlesel katliam ve tahrip habercilerini onların ellerine bırakmak ve bu korkunç silâhları asla kullanmayacakları konusunda onlara güvenmek ahmaklık olacaktır. Eğer hükümetin herhangi bir anda bu tür silâhları kullanması gayri meşru ise, pek de temiz olmayan ellerinde tamamen cephaneyle dolu bir şekilde kalmalarına niçin müsaade edilsin?

Savaş ve Amerikan dış politikası hakkındaki muhafazakâr ve liberteryen konular arasındaki tezat, çağdaş liberteryen hareketin ilk dönemlerinde, William F. Buckley, Jr. ile liberteryen Ronald Hamowy arasındaki bir mukabelede açık bir şekilde ifade edilmiştir. Muhafazakâr dış politika zihniyetinin liberteryen eleştirisini küçümseyerek, Buckley yazdı ki: "Her toplumda yegâne merakları not tutmak olan kişiler için yer vardır; fakat, yalnızca muhafazakârların düşmana [Sovyetler] karşı mukavemet etmek amaçlı fedakârlık mizaçlarından dolayıdır ki, manastır hayatlarının keyfini çıkarma ve çöp toplayıcılarını özelleştirme ya da özelleştirmeme hakkındaki yoğun küçük seminerlerini takip etme imkânına sahip olduklarını onlara fark ettirmeliyiz." Hamowy bunu keskin bir şekilde cevapladı:

Nankörlük ediyordum gibi görünebilir, ama Bay Buckley'e hayatımı kurtardığı için teşekkür etmeyi reddetmek zorundayım. Dahası, kanaatim odur ki, eğer kendisinin bakış açısı hâkim olur ve kendisinden talep edilmemiş bu yardımını sürdürmek için ısrar ederse, sonuç benim (ve on milyonlarca diğerlerinin de) hemen hemen kesinlikle bir nükleer savaşta ölümüm veya bir gayri-Amerikan olarak çok geçmeden hapsedilmem olacaktır...

Kişisel hürriyetime gayretle sahip çıkarım ve tamamıyla bundan dolayıdır ki, hiçkimsenin kendi kararlarını başkasına dayatma hakkına sahip olmadığı hususunda ısrarcıyım. Bay Buckley bir komünist olmaksızın ölmeyi tercih ediyor, ben de bunu tercih ederim. Fakat ben, bütün insanların bu kararı kendileri için vermelerine müsaade edilmesi gerektiğinde ısrarcıyım. Nükleer bir felâket onlar için bu müsaadeyi vermeyecektir.²⁷

Bu cevaba, dileyen herkesin "komünist olmaksızın ölmeyi yeğleme" veya "bana özgürlük verin ya da öldürün beni" kişisel kararını vermeye yetkili olduğunu ekleyebiliriz. Onun yapmaya yetkili *olmadığı* şey, bu kararları, savaş yanlısı muhafazakârlığın yaptığı gibi, başkaları için de vermektir. Muhafazakârların aslında söyledikleri şey şudur: "komünist olmalarındansa ölmeleri daha iyidir," ve "bana özgürlük verin ya da öldürün onları" -yani, asil kahramanların değil ama kitlesel katillerin savaş nidaları.

²⁷ Ronald Hamowy ve William F. Buckley, Jr. "National Review: Criticism and Reply," *New Individualist Review* (Kasım 1961), s. 9-11.

Yalnızca bir anlamda Bay Buckley haklıdır: nükleer bir çağda, her ne kadar önemli olursa olsun çöp toplama hizmetlerinin özelleştirilmesinden önce, savaş ve dış politika hakkında kaygılanmak *daha önemlidir*. Fakat eğer böyle yaparsak, Buckley'in sonucun kaçınılmaz bir şekilde aksine ulaşırız. Modern hava ve roket silâhları ile, sivillere zarar vermektan kaçınmak için, nokta hedeflemesi *yapılamayacağından*, onların bizzat mevcudiyetlerinin kınanması gerektiği fikrine ulaşırız. Ve nükleer ve hava gücü silâhsızlanması sırf kendi hatırı için, çöp toplama hizmetlerinin özelleştirilmesinden bile daha hırslı bir surette takip edilecek büyük ve öncelikli bir iyi hâline gelir.